Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1.50 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXVII. Celovec, petek, 14. januar 1972 Štev. 2 (1539)

TUDI PRI NAS NA KOROŠKEM:

MERA JE POLNA!

Pod naslovom „Mera je polna!" je Primorski dnevnik te dni komentiral zadnje protislovenske izpade tržaških fašistov, predvsem skrunitev partizanskega spomenika v Nabrežini ter atentat na dvojezični napis na slovenski srednji šoli pri Sv. Jakobu. „Vsaka stvar ima svojo mero in tokrat je mera polna," je zapisal omenjeni list. V članku je med drugim rečeno, da so napis na slovenski šoli pomazali fašistični pobalini „zaviti v varni plašč teme in ob čudni slepoti policijskih izvidnic . . . v spoznanju, da se jim ne bo nič zgodilo, so se nesramno tudi podpisali . . . pajdaši so na delu, kot da bi vedeli, da se jim ni ničesar bati". Primorski dnevnik kritično ocenjuje zadržanje varnostnih oblasti, ki da se naj nikakor ne delajo, kakor da ne bi vedele, za kakšna kazniva dejanja gre pri teh napadih. List navaja, da je skrunitev spomenika enakovredna žalitvi vojske in se morajo skrunilci zagovarjati pred porotnim sodiščem; za grožnje z napisi predvideva kazenski zakonik eno leto zapora, za poškodovanje državne lastnine (napis na šoli) pa od pol do treh let zapora; v vseh primerih pa je predvideno, da mora sodni postopek sprožiti sodna oblast sama, po uradni dolžnosti, medtem ko ji mora policija nuditi vse potrebne elemente.
„Končno pa gre — poudarja Primorski dnevnik — tudi za odnos državljanov do policijskih oblasti. Naj začnejo ljudje misliti, da simpatizirajo določeni krogi med policijo z desničarskimi skrajneži in da so dobro znani škvadristi dobili proste roke? Na policijskih oblasteh je, da take sume z dejanji ovržejo."

Ob vsem tem moremo samo ugotoviti: Tudi pri nas na Koroškem je mera polna! Tudi pri nas gre za odnos državljanov do policijskih oblasti. Tudi pri nas postaja vedno bolj upravičen sum, da določeni krogi pri varnostnih in pravosodnih oblasteh simpatizirajo s protislovenskimi atentatorji. Tudi pri nas se vsiljuje prepričanje, da so protislovenski skrajneži dobili „od zgoraj" proste roke in vedo, da se jim ničesar ne bo zgodilo zaradi njihovih nesramnih izzivanj in zločinskih napadov na Slovence in njihove ustanove.

Vemo, da bo javno izražanje takih sumov marsikomu neprijetno. Morda bo kdo smatral to celo za napad na varnostne in pravosodne oblasti. Toda tudi pri nas je mera polna! Enako kakor tržaški Slovenci ugotavljamo: Na oblasteh je, da take sume z dejanji ovržejo!

Ampak take potrebe očitno ne čutijo. Izgleda, da so mnogo bolj zaposleni z drugimi stvarmi — ne z iskanjem in kaznovanjem zločinskih atentatorjev na partizanska grobišča, na dvojezične napise slovenskih organizacij in ustanov itd., pač pa z zasledovanjem zavednih slovenskih ljudi, predvsem slovenskih mladincev, ki bi jih verjetno radi ustrahovali, da se potem ne bi več upali državo in njene predstavnike opozarjati na neizpolnjene obveznosti do manjšine.

Za zadržanje varnostnih in pravosodnih oblasti v teh vprašanjih je vsekakor zelo značilna vest, da bo v kratkem menda prišlo do procesa proti predsedniku Slovenske mladine Marjanu Šturmu, ki je obdolžen, da je sodeloval pri tako imenovani napisni akciji, ki je opozorila da Avstrija še ni izpolnila obveznosti, katere ji nalaga državna pogodba glede dvojezičnih krajevnih napisov na Koroškem. Proces naj bi bil baje 27. januarja pred sodiščem v Leobnu.

Ali je ob takih dejstvih res še čudno, če polagoma začnemo zgubljati vse zaupanje v pravičnost in pravicoljubnost v naši državi! Stvari, ki se dogajajo, so kričeč primer dvojne mere in dvovrstne pravice! Najbolj hudo pri vsem tem pa je dejstvo, da se takih meril poslužujejo oblasti, ki so dolžne skrbeti za mir in red, oblasti, ki bi morale varovati zakone in ščititi pravni red!

To ni obrekovanje in natolcevanje, to ni napad na državo in oblast. To je samo ugotavljanje dejstev.

Slovenski mladinec, ki je baje enkrat dodal nemški krajevni označbi še slovenski naziv kraja (kar bi morala že davno in na vsem ozemlju s slovenskim in mešanim prebivalstvom napraviti država!), bo postavljen pred sodišče kot kriminalec; „neznani" zlikovci, ki že vsa leta po vojni nadaljujejo z zločinskimi atentati in proslovenskimi izpadi, pa še nikdar niso bili klicani na odgovornost. Nihče jih ni izsledil, nihče postavil pred sodišče; ostali so „neznani", čeprav danes že vsak šolarček lahko pove, kje jih je treba iskati in kje bi jih brez vsake težave tudi odkrili. Seveda, če bi jih odkriti sploh hoteli!

Naj nam torej nihče ne zameri, če je mera polna enkrat tudi pri nas. Imeli smo dovolj potrpljenja, imeli smo ga verjetno preveč. To potrpežljivost so očitno razumeli kot slabost. Zato pa zdaj povsem odkrito, pred domačo in svetovno javnostjo povemo, da smo zgubili zaupanje v pravičnost in vero v pravno ureditev naše države. Teh temeljev Avstrije kot pravne dežele nismo omajali mi; izpodkopale so jih prav tiste oblasti, ki bi bile prve dolžne, da jih varujejo in branijo. Torej je zdaj na teh oblasteh, da z dejanji dokažejo, da vlada v Avstriji samo ena pravica, enaka za vse državljane.

Novoletni sprejem
pri deželnem glavarju Simi

V torek zvečer je deželni glavar Sima priredil tradicionalni novoletni sprejem, ki je v veliki dvorani Doma glasbe združil veliko število predstavnikov političnega, kulturnega in gospodarskega življenja dežele. Med navzočimi so bili tudi konzularni predstavniki sosednjih držav ter zastopniki slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

Deželni glavar je v svojem uvodnem nagovoru spomnil na lanske dosežke ter nakazal glavne naloge, ki čakajo Koroško v novem letu. Pri tem je vedno spet poudarjal potrebo po sodelovanju vseh sil v deželi, ker le z združenimi močmi bo tudi v bodoče uspelo zagotoviti nadaljnji razvoj naše ožje domovine.

V ta okvir je postavil tudi vprašanje sožitja obeh narodov v deželi, ko je menil, da mora pri vseh prevladati želja po sporazumevanju. Premagati moramo stare predsodke in odstraniti nekdanje pregrade, ki so v preteklosti povzročile toliko gorja. „Če nam je uspelo razviti prijateljske stike in plodno sodelovanje med sosednjimi deželami, potem sem prepričan, da nam bo ob skupnih prizadevanjih to uspelo tudi pri nas, pri razvijanju resničnega mirnega sožitja v duhu medsebojnega spoštovnja in razumevanja."

Za kulturni okvir je skrbel zbor celovških madrigalistov pod vodstvom prof. dr. Güntherja Mittergradneggerja.

Novi tajnik OZN
napoveduje, da bo „na moč" dejaven

Ob nastopu svoje odgovorne službe je novi glavni tajnik Združenih narodov dr. Kurt Waldheim v izjavi za zahodnonemški „Spiegel" v glavnih potezah orisal, kako si predstavlja svoj položaj in kako namerava izpolnjevati svoje naloge.

Tisti, ki menijo, da bom premalo trdno opravljal dolžnost glavnega tajnika Združenih narodov ali ki me opisujejo kot „osebnost, ki se ne mara zameriti", varajo sami sebe — je med drugim menil dr. Waldheim. Tisti, ki so delali z menoj, zelo dobro vedo, da je takšna predstava povsem netočna; nikakor nisem človek, ki pred težavami apatično skriva glavo v pesek.

Razumljivo je, da ima glavni tajnik OZN omejitve, ki jih ne more prekoračiti, toda v okviru pooblastil more in mora biti na moč dejaven, je naglasil Waldheim in obljubil, da bo uresničeval politiko pod geslom „bolje je preprečiti kot zdraviti". Zavzel se bo za to, da bodo vse krizne položaje že v najbolj zgodnjem obdobju njihovega razvoja pravočasno preučili ustrezni organi Združenih narodov.

Waldheim se zaveda, kako težka je njegova naloga zavoljo različnih interesov velikih sil, vendar je dodal, da tisti, „ki pozna pravila igre velikih sil, vendarle mora najti pravo rešitev". Sicer pa je Waldheim mnenja, da so velike sile očitno prišle do sklepa, da so Združeni narodi nujni in da jim je treba omogočiti delovanje. Kot dokaz je navedel nedavno izvolitev novega glavnega tajnika OZN, ko so se velike sile prav tako sporazumele. Prepričan pa je tudi, da različna mnenja Moskve in Pekinga ne bodo povsem zavrla dela varnostnega sveta.

V svoji izjavi je dr. Waldheim zavzel stališče tudi k nekaterim aktualnim problemom. Na vprašanje, ali namerava posredovati glede krize na Bližnjem vzhodu, je dejal, da je sedaj najbolj pomembno nadaljevati Jarringovo poslanstvo. V kolikšni meri naj bi pozneje tudi sam sodeloval pri tem, je menil, da bo odvisno od nadaljnjega razpleta krize. Glede vietnamske vojne je izrazil upanje, da se bo le-ta kmalu končala. Na vprašanje, zakaj OZN ni posredovala med nedavnimi spopadi v Vzhodnem Pakistanu, pa je dr. Waldheim odgovoril, da ne more zanikati, da preživlja OZN hudo krizo — krizo zaupanja. Hkrati je napovedal ukrepe, s katerimi naj bi prebrodili to krizo, in posebej opozoril, da je treba svetovno organizacijo prenoviti, kajti v organizacijskem pogledu bi morala postati bolj dejavna. Dejal je, da bo za svoje sodelavce skušal pridobiti najboljše strokovnjake.

Razvite države ne izpolnjujejo svojega dolga do dežel v razvoju

Letos spomladi se bo konferenca OZN za trgovino in razvoj (UNCTAD) v čilskem glavnem mestu Santiagu sestala na tretje zasedanje. Posvečeno bo vprašanju, kako poteka „drugo desetletje razvoja" in kako se dejanski gospodarski premiki ujemajo s cilji, ki jih je OZN postavila v tem globalnem načrtu za sedemdeseta leta. Ena glvnih točk v teh razpravah pa bo gotovo pomoč razvitih manj razvitim, torej „dolg", ki ga imajo razvite države do dežel v razvoju, dolg, ki ga ne izpolnjujejo v polni meri niti na Zahodu niti na Vzhodu.

V letu 1970 je vsa pomoč iz 16 članic odbora za pomoč OECD dosegla 15,5 milijarde dolarjev. To je številčno sicer za 7,5 % več kakor v letu 1969, toda inflacija je „požrla" kar 3,5 %, tako da se je pomoč realno povečala le za 4 odstotke.

Še bolj zgovorna pa je primerjava s cilji iz drugega desetletja razvoja. Na drugi konferenci UNCTAD leta 1968 v New Delhiju so priporočili, naj bi razvite dežele prispevale v pomoč manj razvitim 1 % svojega bruto proizvoda. Glavna skupščina OZN je s proglasitvijo drugega desetletja razvoja ta cilj potrdila in načelno so ga sprejele tudi vse članice OECD. Toda prej omenjenih 15,5 milijarde dolarjev je predstavljalo samo 0,78 % bruto proizvoda teh držav; če bi naj zadostile „cilju enega odstotka", bi morale prispevati v te namene še približno 5 milijard dolarjev več.

Po priporočilu iz drugega desetletja razvoja naj bi bilo cilju enega odstotka zadoščeno v letošnjem letu; tiste države, ki tega letos ne bi mogle doseči, pa naj bi se potrudile izpolniti obveznost vsaj do leta 1975. Doslej so cilj enega odstotka dosegle ali celo presegle samo Avstralija, Belgija, Francija, Nizozemska, Portugalska in Velika Britanija. Švedska je obljubila, da bo svoj „dolg" izpolnila leta 1972, Norveška v letu 1974 in Japonska v letu 1975. Amerika pa je izjavila, da ne more povedati, ali in kdaj bi lahko zadostila temu cilju, pri čemer je treba upoštevati, da je prav ameriški prispevek izredno važen, saj je v letu 1970, ko je Amerika prispevala le 0,61 % svojega bruto proizvoda, predstavljal že 37 % celotne pomoči iz OECD.

Še manj upanja vlivajo rezultati, ki so jih dosegli pri spreminjanju notranje sestave pomoči. Po drugem desetletju razvoja naj bi namreč do leta 1975 uradna (državna) pomoč sestavljala 70 odstotkov vse pomoči, kar pomeni, da bi moralo 0,70 % skupnega bruto proizvoda, ki bi ga posamezne države prispevale za pomoč, iti skozi vladne roke. Javna pomoč naj bi prevladovala zato, da bi jo bilo laže usmerjati na tiste razvojne točke, za katere so dežele v razvoju najbolj zainteresirane.

Dejansko pa se struktura pomoči spreminja prav v nasprotno smer. V letu 1970 je javna pomoč znašala 6,8 milijarde dolarjev, torej za 200 milijonov več kakor v letu 1969. Toda ves ta prispevek je požrla inflacija in se realna vrednost javne pomoči sploh ni povečala. Njen delež v celotni pomoči je nasprotno padel od 0,36 na 0,34 odstotka bruto proizvoda. Cilju, po katerem naj bi javna pomoč predstavljala 0,70 % bruto proizvoda, so se najbolj približale Francija (0,65 %), Nizozemska (0,63) in Avstralija (0,59), medtem ko so od njega najbolj oddaljene Švica (0,15), Italija (0,16) in Avstrija (0,13).

V začetku lanskega leta so se skupni javni dolgovi vseh dežel v razvoju povzpeli na 66 milijard dolarjev. Skupna odplačila in obresti, ki so jih morale plačati v letu 1970, so znašale približno 6 milijard dolarjev — skoraj dve petini vse pomoči, ki jim je pritekla v omenjenem letu. Tako je seveda razumljivo, da dežele v razvoju kljub pomoči, ki so je deležne, ne morejo dovolj hitro po poti razvoja, kar ima za posledico, da se prepad med razvitim in nerazvitim delom sveta še naprej poglablja.

Jedrska energija osvaja svet

Med najbolj pereče probleme današnjega sveta sodi nedvomno vprašanje, kako zaščititi človekovo okolje pred vsakodnevnim zastrupljanjem. Najtesneje s tem vprašanjem pa je povezano tudi pridobivanje energije, kajti strokovnjaki so si edini v tem, da pri pridobivanju energije močno kvarijo ozračje zlasti kalorične elektrarne, pa naj bodo na premog ali olje. Zato dobiva vedno več privržencev teorija, da so poleg vodnih elektrarn najprimernejše in najkoristnejše jedrske elektrarne, posebno danes, ko so v glavnem že rešeni vsi tehnični problemi, kot posebna nevarnost žarčenja, spravilo odpadkov goriva, odpadne vode ali pa dražje cene goriva. Tako je atomskim elektrarnam, ki se dvajset let prebijajo k vrhu, v zadnjih nekaj letih to tudi uspelo.

Seveda so tudi tukaj kot prve prodrle velike države — Amerika, Sovjetska zveza in Britanija; toda kmalu so jim začele slediti tudi mnoge druge industrijske dežele, posebno tiste, kjer so bile možnosti širšega izkoriščanja vodne energije bolj ali manj že izkoriščene. Premog je bolj ali manj bitko izgubil, čeprav se številne države iz strateško-političnih razlogov še vedno nočejo povsem odpovedati sigurnemu viru energije, ki ga imajo na domačih tleh.

Pred enim letom je na svetu delovalo že lepo število jedrskih elektrarn, katerih skupna zmogljivost je znašala skoraj 20 milijonov megavatov. Skupna zmogljivost jedrskih elektrarn, ki so bile v gradnji, je znašala okroglo 102,6 milijona megavatov, poleg tega pa so v številnih državah načrtovali gradnjo nadaljnjih jedrskih elektrarn, katerih skupna zmogljivost naj bi dosegla skoraj 200 milijonov megavatov.

Amerika se je v zadnjih letih razvila že v pravega serijskega dobavitelja jedrskih elektrarn, vedno bolj pa ji v tej smeri sledijo tudi Britanija, delno Zahodna Nemčija in Švica, kooperant pa je tudi Avstrija, medtem ko na vzhodu zavzema to mesto Sovjetska zveza, ki opremlja z jedrskimi elektrarnami tudi druge vzhodnoevropske dežele; na azijskem območju pa se pojavlja zlasti Japonska.

Med državami, ki tudi na tem področju nočejo zaostajati, je treba še posebej omeniti Francijo, ki je začela uresničevati obsežen atomskoenergetski program. Že za lansko leto so napovedali začetek gradnje treh jedrskih elektrarn, v prihodnjih petih letih pa naj bi jih sledilo še sedem, tako da bodo imele francoske jedrske elektrarne skupno zmogljivost 8000 megavatov. Strokovnjaki cenijo, da bo leta 1985 tretjina vse energije v Franciji proizvedena v jedrskih centralah. Zahodna Nemčija in Japonska gradita svoje jedrske elektrarne po ameriških licencah, Švedska pa je zgradila reaktor po svojih lastnih načrtih. Avstralija je lani naročila svojo prvo jedrsko elektrarno, medtem ko namerava Sovjetska zveza v prihodnjih petih letih povečati skupno zmogljivost svojih jedrskih elektrarn za nadaljnjih 6000 do 8000 megavatov.

TUDI SOCIALISTIČNE DRŽAVE

nudijo pomoč deželam v razvoju

Kadar je govora o gospodarski pomoči deželam v razvoju, marsikdo misli, da tako pomoč nudijo le zahodne industrijske države. Vendar pa temu ni tako. Tudi socialistične države s Sovjetsko zvezo in Kitajsko na čelu precej prispevajo za gospodarski razvoj zaostalih dežel. In ta pomoč postaja še posebno zanimiva zdaj, ko je Amerika bistveno zmanjšala svoje tovrstne izdatke.

Pomoč socialističnih držav deželam v razvoju se je začela leta 1954, ko so Sovjetska zveza in dežele SEV (gospodarska skupnost vzhodnih držav — op. ured.) dale v te namene skupaj okrog 200 milijonov dolarjev. Naslednje leto so ta znesek skupaj s Kitajsko povišale na 450 milijonov dolarjev, medtem ko je bil dosedanji višek dosežen ob koncu Hruščove vladavine z 1,9 milijarde dolarji; pri tem je znašala udeležba Kitajske 350 milijonov dolarjev. Leta 1965 se je pomoč Sovjetske zveze naglo zmanjšala, ker so glavni delež prevzele ostale članice SEV; pa tudi kitajska pomoč je v naslednjih letih skoraj usahnila, čemur je bila glavni vzrok tako imenovana kulturna revolucija.

Potem je pomoč socialističnih držav deželam v razvoju začela spet naraščati. Leta 1967 in 1968 se je vrednost pomoči približala 500 milijonom dolarjev, leta 1969 pa se je naglo dvignila na milijardo, medtem ko je leta 1970 glede na močan delež Kitajske (v višini 695 milijonov dolarjev) skupna vrednost pomoči socialističnih držav dosegla vsoto 1,4 milijarde dolarjev.

Pri dajanju te pomoči prihaja vedno bolj do tekmovanja med Sovjetsko zvezo in članicami SEV na eni ter Kitajsko na drugi strani. Zadnje čase je bil tozadevno najbolj značilen primer tako imenovana „bakrena" železnica med Tanzanijo in Zambijo, katere stroški znašajo nad 400 milijonov dolarjev, kar je doslej najvišji kitajski enkratni kredit, saj prekaša celo sovjetske izdatke za Asuanski jez v Egiptu, ki so leta 1970 dosegli 325 milijonov dolarjev.

Obrestna mera sovjetskih kreditov je običajno 2,5 % in je posojilo treba začeti odplačevati tedaj, ko je predvideni objekt zgrajen, medtem ko odplačilni rok traja do 12 let. Podobni so tudi pogoji za druge vzhodnoevropske kredite, Kitajci pa so zahtevali začetek odplačila ponekod šele po desetih letih oziroma so na primer Romuniji odobrili leta 1970 sto milijonov dolarjev brezobrestnega posojila za gradnjo industrijskih objektov.

Tako vse kaže, da bo drastično zmanjšanje ameriške pomoči imelo tudi resne politične posledice, saj bosta nastalo praznino skušali čim bolj izkoristiti zlasti Sovjetska zveza in Kitajska, čeprav seveda nimata enakih možnosti kot Amerika. Da pa gospodarsko pomoč deželam v razvoju ne nudijo zgolj iz človekoljubnosti (ne na Zahodu in tudi ne na Vzhodu), bo vsakomur jasno.

Podeljene Kraigherjeve nagrade

za izjemne dosežke na področju gospodarstva

Predsednik gospodarske zbornice Slovenije Leopold Krese je prejšnji teden v okviru posebne svečanosti podelil letošnje nagrade Borisa Kraigherja, ki jih vsako leto podelijo kot moralno in materialno priznanje slovenskim gospodarstvenikom za izjemne dosežke trajnega pomena v organizaciji in vodenju gospodarskih organizacij. Podelitve nagrad so se udeležili tudi najvišji predstavniki slovenskega političnega in gospodarskega življenja.

Letošnje Kraigherjeve nagrade so prejeli: Anton Debevc, direktor industrije usnja Vrhnika; dipl. inž. Marko Drnovšek, direktor Elektrokovine v Mariboru; Jože Knez, glavni direktor lesnega kombinata Novoles v Novem mestu; dipl. oec. Vladimir Logar, generalni direktor združenega podjetja Iskra iz Kranja.

Predsednica komisije za podelitev Kraigherjevih nagrad univ. prof. dr. Mara Bešter je v obrazložitvi naglasila za posamezne nagrajence:

- **Anton Debevc — vrhniška industrija usnja je v zadnjih devetih letih, ko jo vodi Anton Debevc, dobila vrsto priznanj za kvaliteto svojih izdelkov.**
- **Marko Drnovšek — dvajsetletni uspešni posegi v organizacijo in vodenje tovarne Elektrokovina, ki uspešno uresničuje razvojni program in dosega ugodne poslovne rezultate.**
- **Jože Knez — prispeval je velik delež k pomembnim dosežkom novomeškega kombinata in k utrditvi njegovih razvojnih perspektiv.**
- **Vladimir Logar — sodi med najvidnejše predstavnike tistih samoupravnih in strokovnih sil, ki so uspele kljub težavnosti in zapletenosti upravljanja in vodenja tako velikega poslovnega sistema zagotoviti konsolidacijo in očiten gospodarski vzpon velikana slovenske industrije.**

UGOTOVITVE ŠTETJA DOMAČIH ŽIVALI:

Manj krav in prašičev – večja poraba mesa

Zadnje štetje domačih živali 3. decembra 1971 je pokazalo, da se je tekom minulega leta število goveje živine povečalo za 30.000, število prašičev pa je nazadovalo za okroglo 353.900 na 3,091.000. Posebna značilnost tega štetja je nadaljnje nazadovanje števila krav; lani se je zmanjšalo za okroglo 20.000 na 1,050.800. Temu nasproti je bilo število bikov na pitanju za 36.785 glav višje kot pred letom dni. Iz teh primerjav je mogoče povzeti, da bo letos v naši državi celokupna prireja mesa nižja od lanske. Nižja pa utegne biti tudi v letu 1973.

Lani je celokupna poraba mesa v Avstriji narasla za okroglo 7 odstotkov na 76,5 kg na osebo. Zaradi izredno visoke ponudbe in razmeroma nizkih cen je šel ta porast v celoti v prid svinjskega mesa. Lani je bilo s 3,9 milijona zaklanih 250.000 prašičev več kot leta 1970. Cene živih klavnih prašičev so od poprečja 15,50 šil. v prvem polletju 1970 padle na 13,62 šilinga v prvem polletju 1971. Ob naraščajočih cenah za govejo živino je oboje povzročilo, da je lani prebivalstvo držalo mero pri govejem mesu in da je kupovalo več svinjskega mesa. Njegova poraba po prebivalcu je narasla na 45,3 kg. Pri govejem mesu se je poraba tudi lani gibala pri 20 kg, pri teletini pri 2,8 kg, pri mesu perutnine pa pri 8,5 kg.

Letos utegne priti spet do sprememb v prireji, ponudbi in porabi mesa. Ponudba svinjskega mesa domače prireje bo zaradi uvodoma omenjenega nazadovanja števila prašičev za okroglo 30.000 ton manjša kot lani. Temu nasproti je pri govejem mesu računati, da se bo njegova prireja povečala za 10.000 ton. Ta količina vendar nikakor ne bo zadostovala, da na strani ponudbe nadomesti nazadujočo ponudbo svinjskega mesa. To tem manj, ker bo morala naša država pitane bike in njihovo meso slej ko prej izvažati, da v letih večje ponudbe in potrebe izvoza ne bi zgubila kupce v Italiji in tudi drugod.

Vse torej kaže, da bo treba letos v naši državi uvoziti večje količine svinjskega in govejega mesa. Potrebe po takem uvozu pa bodo trajale verjetno tudi še prihodnje leto, kajti 20.000 krav manj je vzrok, da bo letos število telet nazadovalo za 20 tisoč in da se bo 1973-74 ponudba klavnih goved zmanjšala za najmanj isto število.

Štetje domačih živali 3. decembra 1971 pa ni pokazalo le, da se razmerje med ponudbo in porabo mesa spet enkrat približuje svoji kritični točki, pokazalo je tudi, da število rejcev goveje živine in prašičev čedalje nagleje nazaduje. Med letom 1960 in 1970 se je število rejcev goveje živine zmanjšalo za 74 tisoč, lani pa se je zmanjšalo za nadaljnjih 8654 na 236.421. Medtem ko je prej povprečno dnevno 18 kmetov opustilo govedorejo, jo je lani dnevno opustilo 24. Število prašičerejcev se je lani zmanjšalo za 15.000 na 281.086.

Doslej nazadovanje števila govedo- in prašičerejcev na zmanjšanje prireje mesa in tudi mleka ni vplivalo; ponudba mesa in mleka je kljub temu naraščala. Zadnje čase pa ne opažamo le, da ponudba mleka upada, marveč tudi spoznavamo, da prireja govejega mesa ne sledi več naraščanju povpraševanja za njim. Med letom 1965 in 1970 se je v Avstriji prireja govejega mesa povečala za 20 odstotkov, njegova poraba pa je bila 1970 za 30 odstotkov večja kot pred šestimi leti. Lani je sicer — kakor že rečeno — zaradi izredno visoke ponudbe svinjskega mesa poraba govejega mesa stagnirala, toda letos se bo očitno spet povečala. Tako se torej izvozni višek prirejenega govejega mesa naglo krči. Izhod iz te dileme je edino v povečanju števila krav, brez katerih se število telet in ponudba pitovnih goved ne moreta povečati. *(bl)*

PO ŠIROKEM SVETU

NEW YORK. — Novi glavni tajnik OZN dr. Kurt Waldheim je izjavil, da je pripravljen osebno posredovati pri iskanju izhoda iz krize na Bližnjem vzhodu in tudi obiskati Kairo in Jeruzalem, če bi se mu to zdelo koristno. O možnostih za ureditev krize se je pogovarjal tudi s posebnim odposlancem Združenih narodov na Bližnjem vzhodu Jarringom, ki je v ta namen prispel v New York.

RAVALPINDI. — Vladni list „Morning News" je poročal, da bo pakistanski predsednik Buto ukazal soditi bivšemu predsedniku Jahju Kanu, ki je v hišnem zaporu. List navaja, da bodo raziskali izgube v Vzhodnem Pakistanu in kako je prišlo do ustavitve ognja v Zahodnem Pakistanu. List piše, da je Jahja Kan zapravil polovico Pakistana in pustil Zahodni Pakistan pod okupacijo.

SKOPJE. — V Makedoniji bo začelo letos obratovati nekaj velikih industrijskih objektov. Med njimi je najpomembnejša nova topilnica svinca in cinka v Titovem Velesu; iz njenega plavža bodo sredi leta pritekle prve tone svinčevega in cinkovega koncentrata. Letna zmogljivost bo znašala 100.000 ton svinca in cinka, 160 tisoč ton žveplene kisline in nekaj plemenitih kovin. Proizvajalni postopek je sodoben, tako da se bo vloženih 700 milijonov dinarjev hitro povrnilo. Vrednost letne proizvodnje bo okrog 550 milijonov. Obratovati bo začela tudi nova tovarna cementa v sklopu skopske cementarne, novi električni plavž skopske železarne in več obratov, ki jih bodo postavili s sredstvi posojila za povečanje zaposlenosti.

LONDON. — Prvič v zgodovini KP Britanije je bila za predsednika partije izvoljena ženska, in sicer 39-letna Irene Swan, doma iz Edinburgha na Škotskem. Irene Swan, mati dveh otrok, je članica partije od leta 1955 in je kot sindikalna funkcionarka imela važno vlogo v delu KP Škotske. Britanska KP je bila ustanovljena leta 1920 ter ima danes 28.000 članov.

JERUZALEM. — Izraelska vlada je sprejela vojaški proračun za novo finančno leto. Proračun znaša 5,3 milijarde izraelskih funtov (okrog 530 milijonov funtov šterlingov). Pri tem proračunu gre za kompromis med zahtevo finančnega ministra Sapira, da je treba vojaške stroške „skresati", in zahtevami obrambnega ministra Moše Dajana, ki mu seveda še tako visoka sredstva niso dovolj.

OTTAWA. — Kanadski senat je določil mejo, kjer se začne za kanadske državljane revščina: letni dohodek 2140 dolarjev za samca, 3750 za zakonski par, 4290 za družino štirih članov. Senat je predložil, da bi naj ti ljudje bili deležni garantiranega dohodka v znesku 70 odstotkov teh številk. Minister za zdravje je študijo senata zavrnil s pripombo, češ da teh 70 odstotkov samo „garantira revščino" in nič drugega.

PARIZ. — Imetje pred nedavnim umrlega francoskega pevca in igralca Mauricea Chevaliera je bilo ocenjeno na 120 milijonov frankov. Neki pariški list, ki je pred leti objavil odlomek iz Chevalierovih spominov, piše, da bo država dobila v obliki davkov do 60 odstotkov umetnikove zapuščine. Chevalier je imel med drugim hišo na deželi, večjo stanovanjsko hišo v Parizu, delnice neke ameriške industrijske družbe in slike številnih slavnih umetnikov, na primer van Gogha, Matissa, Utrilla, Picassa in Vlamincka. List piše, da bo hišo na deželi in umetnine podedoval dom za stare igralce, ki ga je Chevalier ustanovil pred leti in ga je ves čas podpiral. V pariški delavski četrti Menilmontant, kjer je umetnik zrasel, bodo po njem imenovali neko ulico.

WASHINGTON. — V primerjavi z enakim obdobjem leta 1970 se je v desetih mesecih lanskega leta v Ameriki zvišalo število zločinov in sploh kaznivih dejanj povprečno za 6 odstotkov. V boju z gangsterji je lani padlo 125 policistov.

BONN — Po pisanju hamburškega lista „Spiegel" pripravlja zahodnonemška vlada vzpostavitev diplomatskih stikov z LR Kitajsko na ravni veleposlanikov. Prav tako je omenjeni list objavil vest, da bo zunanji minister Scheel še pred parlamentarnimi volitvami, ki bodo prihodnje leto, obiskal Peking. Trenutno je v Bonnu kot edini kitajski predstavnik dopisnik agencije Hsinhua, ki pa goji živahne stike z zahodnonemškimi politiki. Kitajska se je doslej zoperstavila sprejemu Zahodne Nemčije v OZN in je moskovski sporazum med Zahodno Nemčijo in Sovjetsko zvezo imenovala „plod mešetarjenja" na škodo Vzhodne Nemčije.

Slovenski ples izredno dobro uspel

Slovenski ples 1972 je za nami. Prireditelj — Slovenska prosvetna zveza — lahko z zadovoljstvom gleda na to kulturno-družabno prireditev, ki je letos še posebno dobro uspela, kar je zgovorno potrdilo za tradicijo in veliko zanimanje med našim ljudstvom za Slovenski ples, ki je tokrat bil že 21. po vrsti. Čeprav je Slovenski ples pri ljubiteljih domače družabnosti med tistimi prireditvami, ki jih redno obiskujejo, gre organizatorjem priznanje za odlično organizacijo. Pri tem predvsem mislimo na to, da leto za letom obiskovalcem te priljubljene prireditve vedno spet nudijo najkvalitetnejše slovenske kulturne in narodno-zabavne ansamble.

Letos je Slovenska prosvetna zveza za sodelovanje na Slovenskem plesu pridobila priljubljeni ansambel bratov Avsenik, ki je brez dvoma bil najbolj privlačna godba 21. Slovenskega plesa. Kot druga godba je sodeloval ansambel Kivado z Jesenic, v kulturnem delu pa je nastopila folklorna skupina SPD „Zarja" iz Železne Kaple.

Velika dvorana in stranski prostori Delavske zbornice so že eno uro pred pričetkom prireditve bili zasedeni. Predsednik Slovenske prosvetne zveze Hanzej Weiss je ob otvoritvi lahko pozdravil številne obiskovalce — bilo jih je daleč nad tisoč — med njimi tudi ugledne častne goste jugoslovanskega generalnega konzula Bojana Lubeja in konzula Branka Čopa s soprogama, predsednika komisije za mednarodne zveze in manjšinska vprašanja Republiške konference SZDL Slovenije Jožeta Hartmana, člana izvršnega sveta Republiške konference SZDL Mira Goršiča, zastopnika Republiškega sveta Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije Martina Zakonjška in predstavnike slovenskih političnih in kulturnih organizacij koroških Slovencev. Predsednik Weiss pa je posebej pozdravil tudi koroškega deželnega glavarja Hansa Simo, ki je pozneje prišel na Slovenski ples.

Po pozdravnem govoru je Slovenski ples otvoril ansambel bratov Avsenik, zatem pa je folklorna skupina SPD „Zarja" iz Železne Kaple nastopila s svojim kratkim plesnim sporedom. Mlada plesna skupina je s svojim presenetljivo dovršenim nastopom pri občinstvu naletela na prisrčen sprejem, kar je za mlade plesalce bilo lepo priznanje. Slovenski ples je obiskala tudi skupina narodnih noš iz Kamnika, ki je s sprevodom po dvorani pozdravila obiskovalce plesa. Posebnega aplavza pa je bila deležna skupina slovenskih obiskovalcev iz Kanalske doline, od koder jih je pripeljal znani narodnjak trgovec Prešeren iz Trbiža. Tako je 21. Slovenski ples potekal v duhu povezanosti Slovencev vseh treh dolin Zile, Roža in Podjune ter iz matične domovine in naših bratov iz Kanalske doline.

Mislimo, da nam ni treba posebej poudarjati, da je za dobro razpoloženje v dvorani poskrbel ansambel bratov Avsenik s pevko Emo Prodnik in Francem Korenom; nudili so dovolj možnosti za ples in razvedrilo. Pri obiskovalcih Slovenskega plesa je našel Avsenikov ansambel nadvse topel sprejem in to ni čudno, saj je takorekoč prišel med stare prijatelje in znance, čeprav je od takrat, ko je zadnjič igral na Slovenskem plesu, prerajžal skoraj cel svet. Med odmori je za dobro voljo skrbel član ansambla Košir, ki je s svojimi humorističnimi vložki spravljal celo dvorano v smeh. Ansamblu bratov Avsenik tem potom izrekamo zahvalo, da se je vabilu Slovenske prosvetne zveze odzval in bil pripravljen za sodelovanje. Tako je koroškim Slovencem pokazal svojo naklonjenost in s tem tudi potrdil, da kljub veliki popularnosti po vsem svetu ni pozabil na Koroško.

Beseda zahvale pa gre tudi ansamblu Kivado z Jesenic, ki je najprej igral v zgornji dvorani in potem, ko so Avseniki končali, v veliki dvorani. Že samo dejstvo, da je ples trajal do zgodnjih jutranjih ur in da se obiskovalcem ni in ni mudilo domov, je brez dvoma pričalo o kvaliteti ansambla Kivado. S tem pa je bil dosežen tudi namen Slovenske prosvetne zveze, ki uspešno nadaljuje tradicijo te priljubljene kulturno družabne prireditve koroških Slovencev.

Moramo pa tudi priznati, da je v začetku bil marsikdo razočaran, ker ni dobil prostora in se zato hudoval nad prirediteljem. Vendar mislimo, da se je slaba volja teh ljudi takoj polegla, ko se je pričel ples. Potem res ni bilo več važno vprašanje prostora, ko se je večina obiskovalcev vrtela na plesišču in tako lahko rečemo, da so prišli na račun prav vsi. Zato smo prepričani, da se bomo spet videli na prihodnjem Slovenskem plesu, ki bo 13. januarja 1973. Tako so zatrjevali vsi, ki so bili na letošnjem plesu, zakaj tako prijetno in po domače se pač res zabavaš samo na tradicionalnem Slovenskem plesu.

1972: Mednarodno leto knjige

Mednarodna organizacija za prosveto, kulturo in znanost UNESCO je leto 1972 proglasila za Mednarodno leto knjige. Pozivu se je odzvalo veliko število držav po vsem svetu, med njimi tudi Avstrija, ki bodo za to leto pripravile posebne programe in akcijske načrte.

Leto knjige naj bi bilo pravzaprav eden od mejnikov v prizadevanjih UNESCO, da napravi konec nepismenosti na svetu. Zahteve bralcev predvsem v deželah v razvoju so se tako povečale, da bi bilo v teh državah treba izdati trikrat več knjig, kot pa to zmorejo same. Po drugi strani pa je v razvitih državah opaziti naraščajoče odvračanje od knjige, čeprav ravno te države držijo v rokah tudi svetovno založništvo.

Mednarodno leto knjige naj bi bilo torej dobra priložnost za vse, da spet in še bolj najdejo pot do knjige, da ji utrejo primerno mesto pri vseh narodih sveta. V ta prizadevanja se moremo in moramo vključiti tudi koroški Slovenci, kajti za narodno skupnost, ki živi ločena od matičnega naroda, je ravno knjiga še posebno važna kulturna dobrina — je tista vez, ki najbolj povezuje vse dele naroda v močno enotnost.

Pred 90 leti je začel izhajati „Mir"

V Celovcu je pred 90 leti — 10. januarja 1882 — izšla prva številka glasila koroških Slovencev „Mir". Povzemamo nekaj ugotovitev, ki jih je o tem listu zapisal znani poznavalec zgodovine slovenskega tiska dr. Fran Vatovec.

Programska izpovednost časnika „Mir" je imela svoj zgoščeni odzvok v publicističnih geslih „Vse za vero, dom, cesarja" ter „Vsakemu svoje". Nedvomno kaže ta programska izpovednost v svoji publicistični praksi pozitivne in negativne prvine.

Pozitivne prvine: „Mir" želi kot glasilo koroških Slovencev svoje bralce „zbujati in podučevati, vedriti in tolažiti", seveda z izhodišča katoliško navdahnjene slovenske misli. Svoje bodice in strelice naperja zoper „nemško liberalno gospodo". Ogreva se za pravice politično zapostavljenega koroškega kmečkega ljudstva ter za slovensko šolstvo. Obrača se zoper nemškutarstvo, ki si ga je prizadeval uvažati na koroška tla celo ptujski nemškutarski „Štajerc", pa tudi zoper raznarodovalno delovanje „Schulvereina". Napada oderuhe med slovenskim kmečkim prebivalstvom. Terja enake pravice za vse avstrijske narode in red v gospodarstvu.

Negativne prvine: Seveda naletimo v stolpcih časnika „Mir" tudi na nekatere motne sence. V politični publicistiki so pač splošno sprejemljiva izhodišča malo verjetna. Nedvomno je bilo kvarno zapisati v manj ugodnem in nacionalno razgreten političnem podnebju na Koroškem nekatoliško usmerjene učitelje z očitkom, da gre večinoma za „strastne liberalce in strastne nemškutarje". Dopušča pa „Mir" le „nekaj častnih izjem". Tudi so se oglašali kritični ocenjevalci, češ da je bil „Mir" preveč oseben, da je koroški narod napredoval, da pa je „Mir" zaostal, čeprav bi bilo težko povsem soglašati s takšno aprioristično presojo, pa tudi še z zatrjevanjem, češ da je bil „Mir" pisan „previsoko in premalo domače". In da je posvečal premalo pozornosti delavstvu slovenskega rodu v koroških industrijskih središčih. Pa še prgišče drugih opomb.

Ne glede na take ali podobne kritične misli pa ne bi mogli ob pravični presoji odrekati „Miru" realnih prizadevanj za prebujanje in ohranitev slovenske narodne zavesti med koroškimi Slovenci. Kako naj bi bil sicer mogel doživeti 39 letnikov? In v naelektrenem predplebiscitnem ozračju je povsem dostojno, vztrajno opravljal svoje publicistične, propagandne in polemične naloge v boju za priključitev plebiscitnega ozemlja Jugoslaviji. V feljtonskem delu časnika „Mir" sta se tedaj oglašala med drugim tudi pisatelja Lovro Kuhar (Prežihov Voranc) in Ksaver Meško.

„Mir" se je zatekel še pred izvedbo plebiscitnega glasovanja t. j. 10. oktobra 1920 v begunstvo. Najprej se je umaknil l. 1919 v Maribor, kjer so ga tiskali v Cirilovi tiskarni, nato pa še istega leta na Prevalje. Tu je prihajal na svetlo v Mohorjevi tiskarni do svoje poslovilne številke 30. oktobra 1920.

Roman „Ukana"

IZŠEL V SOV. ZVEZI

Roman Toneta Svetine „Ukana", ki ga trenutno ponatiskujemo tudi v našem listu, je nedvomno najbolj uspeli slovenski roman v zadnjih desetletjih. Poleg tega pa „Ukana" izredno hitro prodira tudi med druge narode.

Pred nedavnim je roman „Ukana" izšel tudi v Sovjetski zvezi, in sicer v nakladi 65.000 izvodov. Kljub temu je bila knjiga takoj razprodana, tako da se založba bavi že z mislijo nadaljnjega ponatisa. Prav tako pa so „Ukano" pred kratkim prevedli tudi Čehi, ki bodo kakor Rusi po tem romanu še bliže spoznali slovenski narod v najsvetlejšem obdobju njegove zgodovine — v narodnoosvobodilni borbi.

„Ukana" pa bo zaživela tudi na televizijskih zaslonih, kajti slovenska televizija bo na osnovi romana posnela 21 filmskih nadaljevanj.

HERDERJEVE NAGRADE

Dunajska univerza od leta 1964 dalje vsako leto podeli tako imenovane Herderjeve nagrade za posebne zasluge pri razvijanju in utrjevanju kulturnih odnosov z narodi južne in jugovzhodne Evrope.

Za leto 1972 je bilo podeljenih sedem nagrad. Med nagrajenci je tudi znani slovenski muzikolog univ. prof. dr. Dragotin Cvetko, dekan filozofske fakultete ljubljanske univerze. Posamezna nagrada znaša okroglo 90.000 šilingov. Slovesna izročitev nagrad bo 4. maja na dunajski univerzi.

TONE SVETINA 105

UKANA

DRUGA KNJIGA

Potem ko je mož s koščeno, tresočo se roko podpisal privolitev za sodelovanje z gestapom, ga je Wolf odslovil, v register agentov pa ga je vnesel njegov oficir, ki mu je dal tudi podrobnejša navodila.

Naslednji primer je bila ženska srednjih let, širokega obraza, zavaljene postave in preplašenih oči. Vsa je bila otečena, na rokah in obrazu so se ji poznali udarci biča in palice.

Wolf jo je bežno ošinil z očmi. Potem je preletel akt o zaslišanju: Doma je iz okolice Jelovice, preživlja se z nabiranjem gozdnih zelišč in dninami pri premožnejših kmetih. Zasačil jo je policijski oddelek, ko je nesla v hosto hrano.

„Bliža se poletje. Zopet boste lahko zadovoljevali svojo strast do nabiranja gob in malin, jagod in borovnic. Javili nam boste vsak premik partizanov; posebno pa nas zanima brigada. Kadar jo boste videli, poiščite s kakšnega griča dim nad gozdom in si dobro zapomnite tisto mesto."

Pewalek je prevajal, ženska pa je kimala in vse obljubila, ker se je bala, da je ne bi spet tepli. Nič ni verjela praznim besedam.

Do kosila sta major in tolmač obdelala trideset zapornikov iz Begunj, takšnih, ki so uspešno prestali stradanje in pretepanje, se duševno zlomili v strahu pred smrtjo in zgrabili za varljivo rešilno bilko pred potopom.

Ko so se zaprla vrata za zadnjim, se je major Wolf zadovoljno zarežal: „Danes sva delala, moj dragi tolmač, tako kot se spodobi: hitro, solidno in poceni. Zadovoljen sem z vami, ker ne brbljate preveč in ne premišljate. Zaslužili ste cigaro."

Pewalek se je branil, odkloniti pa si je ni upal, saj je pomenila prvi izraz šefove prijaznosti.

„In še šilce žganja, da pred kosilom poplakneva ploho umazanih besed."

Wolf je nalil obema in izpil na dušek.

„Ti ljudje so gnoj," je razlagal Pewaleku. „Tipalke našega vojnega stroja, ki nam jih bo VOS porezal v nekaj mesecih, midva pa jih bova obnovila. Ljudi za umazane posle se ne zmanjka nikoli; so kakor kuščarjev rep — če ga odščipneš, zraste nov. Sicer pa je tako: čeprav so v operativnem smislu nezanesljivi, delujejo psihološko, razkrajajo nacionalno samozavest in fanatično zaverovanost v upor.

Kdor klone, ni potem nikdar več tisti, ki je bil. Nagnit je in zaznamovan s pečatom izdaje, ki mu ga nihče ne izbriše." Slednje besede je dejal Wolf že bolj samemu sebi. Nato je porinil kopico papirja v železni trezor in zaloputnil težka vrata. Odslovil je tolmača, ki je izginil, priklanjaje se, skozi vrata.

„Ne bo slab," je pomislil Wolf. „Je tih, pokoren in nič klepetav, prav posrečena mešanica nemške in češke krvi. Iz tega zvarka se bo dalo še kaj napraviti. In kar je poglavitno — zdi se mi dojemljiv za oblikovanje."

Takoj po kosilu se je major Wolf vrnil v urad. Delal je neumorno kot pajek, ki se vrti dan in noč in prede mrežo. Kartoteka agentov se je zdebelila kakor breja svinja, v nobenem vojnem letu še ni bila tako zajetna.

Občutek nevarnosti, da ga neposredno ogroža nova komisija RSHA — kot je bil namignil general — je njegovo že tako in tako nadpovprečno delovno vnemo razpihal v plamen. Zaklel se je, da bo ustvaril agenturo, nad katero bodo gospodje, vajeni pregledovanja in številk, kar strmeli. Opombe, razpored in naloge na kartotekah so bile izdelane s fantazijo pisca detektivk.

Elaboratom začetih in vodenih obveščevalno varnostnih operacij proti Osvobodilni fronti in VOS — od najnižjih do najvišjih organov — je botrovala osupljiva drznost. Ko je Wolf premetaval papirje po mizi, pripravljal material za delo po večerji in naročil kar dve strojepiski hkrati, si je mislil: „Kontrola je kot povodenj. Treba je utrditi nasip. Če vzdrži pritisk, se vode same stečejo v strugo." Še štirinajst dni naj mu dajo časa. Potem bodo strmeli. Tudi svojim ljudem je po vrnitvi iz Idrije pretipal obisti. Njegova nepredvidena odsotnost je povzročila, da je delovni polet upadal. Njegov namestnik je bil do osebja namenoma popustljiv, da bi lahko videli razliko.

Wolf jih je sklical in jim z vso strogostjo sporočil, da uvaja izreden delovni čas — po deset ur dnevno in po potrebi še nočno delo. To je potrebno zaradi posebnih nevarnosti, ki so na vidiku. Postal je oster kakor britev, ihtav in nepopustljiv.

Njegovi podrejeni so vedeli, da ne pozna šale. Poprijeli so in voz se je začel premikati. Wolf je obletel vse svoje izpostave in pregledal njihovo delo. Da bi skrajšal postopek, je ukazal aretirati vse sumljive ljudi. Zapori v Begunjah so se napolnili do zadnjega kotička, čeprav so vozili odondod jetnike v taborišča. Delal je po načelu: čim več ljudi zapre, tem več nepomembnih rib lahko spusti in med njimi skrije svojo agenturo. Ta sicer ni prvovrstna, vendar bo ustvarila popolno nezaupanje in zmedo v sovražnikovih vrstah. Nihče ne bo več vedel, na koga se lahko zanese. Ponovil bo vse, kar je že bilo, samo v večjem obsegu, da

Uspele prosvetne prireditve

v Št. Primožu...

Minulo nedeljo smo v Št. Primožu imeli v gosteh folklorno skupino Slovenskega prosvetnega društva „Zarja" iz Železne Kaple. Nastop gostov iz Železne Kaple je omogočilo naše domače prosvetno društvo „Danica", ki s prosvetaši v Železni Kapli uspešno sodeluje. To sodelovanje je doslej potekalo zlasti na področju petja in mislimo, da nam ni treba posebej poudarjati

Osmošolci slovenske gimnazije vabijo na

gimnazijski ples

ki bo v četrtek 10. februarja 1972 ob 20. uri v Kolpingovi dvorani v Celovcu.
Na to družabno prireditev ste vsi prisrčno vabljeni!

številnih skupnih nastopov pevskih zborov obeh prosvetnih društev.

Slovensko prosvetno društvo „Zarja" je v preteklem letu ustanovilo svojo folklorno skupino, ki se je najprej predstavila v svojem domačem kraju, kjer je bila deležna vsestranskega priznanja. Večer pred gostovanjem pri nas pa so se kapelški plesalci predstavili na tradicionalnem Slovenskem plesu v Celovcu, kar je za skupino brez dvoma bilo lepo priznanje.

Kot že povedano, so folkloristi „Zarje" v nedeljo bili pri nas v Št. Primožu. Moramo reči, da smo bili prijetno presenečeni. Skoraj nismo verjeli, da se v tako kratkem času lahko ustvari tako močna in kvalitetna skupina. Zato plesalcem in vsem tistim, ki kakorkoli sodelujejo, velja naše priznanje in pohvala. Videli smo običaj stare domače ohceti in vrsto domačih in drugih slovenskih narodnih plesov.

Tako smo v nedeljo doživeli lep kulturni užitek. Goste iz Železne Kaple je v imenu prirediteljev pozdravil podpredsednik „Danice" diplomirani trgovec Habernik in ob tej priložnosti izrazil željo, da bi v bodoče še bolj tesno sodelovali kot doslej. Pri tem je mislil tudi na folklorno skupino in menil, da bi v poletnem času lahko sodelovala pri nastopih za turiste. Za gostoljubnost se je v imenu gostov zahvalil predsednik „Zarje" Peter Kuhar, ki je pozdravil željo prijateljev v Št. Vidu in obljubil, da je njegovo društvo radevolje pripravljeno za sodelovanje tudi na tem področju. Po končanem sporedu so se gostje še dolgo zadržali pri nas in se z nami poveselili.

...in v Bilčovsu

V nedeljo 9. januarja so se igralci Slovenskega prosvetnega društva „Bilka" zopet predstavili našemu občinstvu. Nastopila je močno pomlajena igralska skupina, katera je pod vodstvom režiserja Ferdija Kulnika naštudirala igro „Lepa Vida", ki ima sicer že stoletja staro zgodovinsko vsebino, a tudi za današnji čas mnogo poučnega gradiva.

Predsednik društva „Bilka" Rupert Rajhman je pri obeh predstavah opoldne in zvečer pozdravil številne udeležence, ki so še posebno zvečer napolnili dvorano pri Miklavžu do zadnjega kotička.

Društveni odbor je obljubljal v svojem vabilu na igro v našem listu Slovenskem vestniku ob koncu vabila: „Potrudili se bomo, da Vam ne bo žal"; in prepričani smo, da ni bilo niti enega udeleženca na prireditvi, kateri ne bi pritrdil splošnemu mnenju navzočih gledalcev, da so prireditelji res držali dano besedo. Vsi igralci brez kakršnekoli izjeme so dovršeno obvladali svoje vloge in jih živo podajali. Začudil nas je dovršeni nastop številnih novih mladih igralk in igralcev, ki so prvič stali na odru, a se jim to nikakor ni poznalo. Tudi štirje v igri nastopajoči otroci, stari od 6 do 8 let, so pokazali, da smemo od njih pričakovati, da igralski talenti pri nas še ne bodo izumrli. Tudi dvoglasno zapeta pesem o „Lepi Vidi", ki so jo zapeli otroci, je pokazala, da so naši otroci tudi pevsko nadarjeni.

Igra „Lepa Vida" je bila res pravo doživetje, zato naj bo izrečena prisrčna zahvala vsem igralcem in režiserju za ta prijetni kulturni užitek. Ker pa je „Lepa Vida" bolj žaloigra, so po igri nastopili naši godci in nam zaigrali nekaj veselih viž, da so se nam posušile solze, ki so nam igrale v očeh ob ganljivih prizorih igre. Tudi godbenikom hvala za razvedrilo. Društvo „Bilka" pa prosimo, da bi še naprej gojilo kulturne prireditve in nas kmalu zopet povabilo.

Slovensko prosvetno društvo „Zarja" v Železni Kapli vabi na

SANKARSKE TEKME

ki bodo v nedeljo 16. januarja 1972 s pričetkom ob 12. uri v Lepeni pri Železni Kapli.
Prijava k udeležbi je možna še 1 uro pred pričetkom tekme. Tekmovalci se obvežejo, da bodo pri tekmi sodelovali na lastno odgovornost in da bodo tekmovali le z navadnimi sanmi. Štart je pri Hudopisku v Lepeni, podelitev nagrad pa eno uro po tekmi pri Rastočniku v Lepeni.
Prireditelji vabimo prebivalce Železne Kaple in okolice, da v čimvečjem številu sodelujejo na tekmi oziroma si jo ogledajo.

Odbor

Uspel smučarski tečaj Slovenske mladine

Kot vsako leto je Slovenska mladina tudi letos v času od 3. do 5. januarja priredila svoj smučarski tečaj na Šentjanških Rutah, ki ga je vodil profesor Tone Malle. Spali in jedli smo pri Lapšu in bili z oskrbo kar zadovoljni. Udeležba je bila povsem zadovoljiva. Javilo se je nad petindvajset mladincev od najmlajših s šestimi leti pa do dunajskih študentov.

Podnevi smo se z navdušenjem posvetili smučanju in niti sneg, ki je prvi dan gosto padal, nas ni motil, čeprav je bila slaba vidljivost in so bili nekateri že do kože mokri. Zvečer po predvajanju filma o smučanju smo sedeli skupaj in se pogovarjali. Ob večernih pogovorih je bilo prijetno opaziti, da so odnosi med malimi in velikimi enakovredni in tovariški. Mlajši so nam študentom pripovedovali o svojih problemih v šoli, kaj jim ni všeč in kaj bodo postali, ko bodo veliki, študentje pa smo jim marsikaj povedali iz svojega življenja na Dunaju in v Celovcu. Tako ni čuda, da so se pogovori včasih potegnili pozno v noč. A kaj zato — drugi dan smo bili vsi spet „frišni" in smo kar čakali, kdaj bo spet začela delovati vlečnica.

Žal nesreča tudi nam ni prizanesla in tako si je eden izmed mladih tovarišev prav nesrečno zlomil nogo. To se zgodi tudi najboljšim smučarjem. Malemu „nesrečnežu" pa želimo, da bo kmalu spet zdrav.

Vsekakor se bo Slovenska mladina potrudila, da bo še bolj pogosto prišlo do podobnih srečanj študentov s podeželjsko mladino in najmlajšimi in da ta smučarski tečaj ne bo zadnji.

Kristijan Schellander ml.

Občina Sele v lanskem letu zelo aktivna

Pred nedavnim je imel občinski odbor v Selah pod predsedstvom župana Velika sejo, na kateri so v glavnem razpravljali o občinskem proračunu za leto 1972.

V uvodnih besedah je župan Velik z obžalovanjem ugotovil, da se je prvič zgodilo, da proračun ni izravnan. Izdatki rednega proračuna, ki znaša 876.900 šilingov, so za 87.100 šilingov večji kot dohodki. Ta primanjkljaj bodo morali kriti s predvidenim presežkom proračuna iz leta 1971. Po stvarnem obravnavanju je bil proračun za leto 1972 soglasno sprejet.

Nadalje je župan izrekel zahvalo občinskemu referentu v deželni vladi deželnemu glavarju Simi za pomoč (50.000 šilingov), ki jo je prejela občina za vodovodno napeljavo v Selah. Prav tako je občinski odbor izrekel hvalo in priznanje inž. Müllerju za izredne uspehe pri raznih gradnjah ki jih je občina imela v preteklem letu, in deželnemu poslancu Guttenbrunnerju za nenehna prizadevanja za izgradnjo bajdiške deželne ceste.

Na predlog predsedstva občine so socialno potrebnim v občini radi stalnega naraščanja draginje zvišali prejemke za 100 šilingov.

Občinski odbor je obravnaval tudi prošnje nekaterih občanov, ki živijo zelo daleč od glavne ceste, za prispevek pri nakupu strojev za čiščenje cest. Po vestni presoji so dovolili v to svrho skupno vsoto 10 tisoč šilingov.

Na koncu je župan z zadovoljstvom ugotovil, da je bilo delo v letu 1971 uspešno. Poleg izgradnje vodovodne napeljave v Selah so beležili prav lepe uspehe pri gradnji cest. Župan Velik se je zahvalil vsem dejavnikom v občini za dobro sodelovanje in zaključil sejo.

V Okrajni kmetijski zbornici v Celovcu imamo tri slovenske zastopnike

V zadnji številki lanskega leta se nam je primerila neljuba pomota, ki jo radevolje popravljamo.

V poročilu, ki smo ga podali pod naslovom „Okrajna kmetijska zbornica imela svoj občni zbor", smo nenamerno poročali, da imamo v okrajni zbornici dva slovenska zastopnika. Z veseljem popravljamo, da imamo poleg že obeh omenjenih (Toni Krušic in Pavli Krušic) še tretjega slovenskega zastopnika: Tomija Ogrisa (SPÖ), bivšega predsednika Slovenske kmečke zveze iz Tuc pri Radišah.

Vsem trem slovenskim zastopnikom, ki so bili pri zadnjih kmečkozborskih volitvah izvoljeni v okrajno zbornico v Celovcu in predstavljajo eno četrtino vseh izvoljenih mandatarjev v okraju, želimo, da bi bilo njihovo delo v borbi za enakopravnost slovenskega kmeta plodovito in uspešno.

Katoliško prosvetno društvo

Šmihel

vabi na predstavo Antona Ingoliča komedije v treh dejanjih

„KRAPI"

v nedeljo 23. 1. 1972 ob pol tretji uri popoldne v farni dvorani v Šmihelu pri Pliberku.

Prisrčno vabljeni!

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone

bo moglo zbosti v oči tudi tiste, ki ga osirajo, češ da je popustil, ali celo, da je komunistični agent.

„Ko gre za glavo, ne izbiraš sredstev," si je mislil Wolf.

Dežurni oficir je najavil stranko.

Vstopil je šepav možakar s palico v roki in škodoželjnim, spoštljivim nasmeškom na debelih ustnah. Ta kmet je imel lepo ženo, katere brat je bil v partizanih. Že dve leti je dobival denar iz njegove blagajne, prispeval pa ni nič pametnega. Wolf ga je prijazno sprejel, čeprav bi mu bil najraje zabrusil v obraz, naj ne misli, da bo plačeval odškodnino, če se policisti izživljajo pri njegovi ženi.

Toda mož je ta dan prišel z dokaj uporabno novico o obstoju močne organizacije OF in celice KP, ki vzdržuje zveze z Jelovico in se objestno širi. Poleg nekaj sumljivih ljudi, ki so jih nadzorovali že leto dni, je mož povedal tudi za vodje in nakazal njihovo škodljivo delovanje.

Organizacija je oklepala ko polip najvažnejše postojanke esesovcev in jih imela na očeh, brž ko so se premaknili izza zidov. Zato ni bilo uspehov, povsod so udarjali v prazno.

Wolf je bil današnje novice zelo vesel in je prvič zadovoljno podpisal nalog, naj mu izplačajo 500 RM. Ko je možakar odšel, si je Wolf zadovoljno pomel roke. Ponudila se mu je nova priložnost, da z enim samim udarcem razbije organizacijo na zelo občutljivem mestu in se proslavi...

Pobrskal je po gradivu in sklenil vriniti v organizacijo dve ženski.

Po večerji se je vrnil v urad in začel pisati poročilo za RSHA in generala. Vsa okna so bila razsvetljena v nadstropju — delali so vsi njegovi ljudje. Šel je skozi pisarne, da so ga videli, in jih počastil z odobravajočim nasmeškom. Ko je bila ura deset, jim je postregel: vsak je dobil turško kavo in sendvič z dvema koščkoma salame in polovico kumarice. On in njegova tajnica pa sta si posebej postregla. Ko so že vsi odšli in je bila povsod tema, sta ostala sama. Wolf je hodil sem in tja s šopom papirjev v rokah in narekoval.

Brhka Avstrijka, plavolaska, je mehanično tipkala in ga venomer pogledovala z resnimi očmi. Tihe želje je skrivala za dolgimi trepalnicami, da ne bi motila šefa v njegovem ustvarjalnem poletu. Njeni dolgi, gibki prsti so brzeli po tipkah, kot bi igrala klavir. Oblečena je bila preprosto in neupadljivo, v pulover, zaprt do vratu, in jopico, ki je pokrivala prsi, da se niso preveč izzivajoče tresle.

Ime ji je bilo Lotte. Že nekaj časa si je prizadevala s svojimi čari vzbuditi šefu kri in poželenje. Ženski čut ji je govoril, da govorice o njegovih odnosih do žensk niso pretirane. Toda zmotila se je. Zadela je na ledeno steno. Zaman si je včasih razgaljala kolena in si sramežljivo zapenjala nogavice, tako da je videl vso njeno dolgo nogo. Prezrl je vse in se obnašal, kot bi bil skopljen. Tudi raznovrstni parfumi, ki so ji jih poklanjali oboževalci, niso vplivali nanj. Niti to, da so jo obletavali mnogi drugi, ga ni ganilo. Nekoč mu je celo povedala, da jo snubi šef odseka SD, njegov službeni konkurent, pa ji je suho odvrnil, naj se pazi tega hudiča, ker se je že nekajkrat zdravil za spolno boleznijo.

S svojo ljubeznivostjo in pozornostmi, ki so samo dražile in hkrati s poslovnim hladom ji je tako razkuril poželenje, da se je mukoma zatajevala. Bila mu je pa slepo vdana. Kakor fotografska kamera ali magnetofon je registrirala vse, kar se je zgodilo v oddelku ali drugod, in mu poročala.

Noč se je že nagnila v dan, ko je Wolf v družbi tajnice dodelaval svoje predloge. Tedaj so se vrata odprla. Med podboji je stal podpolkovnik, poveljnik varnostne policije in varnostne službe, in ju gledal s pijanimi, rdeče obrobljenimi očmi. Bil je strankin človek. Wolfu, ki je enega šefa že pregnal s službenega mesta, je bil gorak in mu ni zaupal.

„Ali ste tako zgodaj začeli ali pa še niste končali?"

Wolf se je ozrl in počil s petami v pozdrav.

„Delamo, gospod polkovnik. Mislim, da delo v rajhu ni prepovedano."

„Ni prepovedano. Kdo pa to trdi? Včasih pa ni zaželeno. To je stvar okusa in zaupanja."

Polkovniku je pogled spolzel po dekletovem obrazu, životu in nogah. Kdo ve, česa se je domislil in se nesramno nasmehnil. To je Wolfa razjarilo. Stežka se je obvladal.

Podpolkovnik je dejal: „Vse v redu. Veseli me, da ste tako zagnani. Pa lahko noč!"

Zaprl je vrata in se odmajal po hodniku. Ko so njegovi koraki zamrli, je Wolf stopil k vratom, jih odprl in pogledal za njim. Šele potem je dejal dekletu:

„Ali ste videli klado pijano, slinasto? Do zdaj se je nacejal pri kakšni cipi, ki jo je potegnil iz zapora in jo skriva kdo ve kje, umazanec, pa naju pride kontrolirat?! Smešno, ali ne gospodična? Kot bi midva morala čakati na to usmrajeno pisarno in na tole uro... Če bi se ta cepec znal vesti tako, kot se znam jaz, in če bi vedel, da je služba služba, družba pa družba, bi bilo pri nas drugače."

Plavolaska mu je molče pritrdila, vdano in z občudovanjem kot po navadi.

Wolf je stopil k oknu, ga odprl na stežaj in zajel pomladni zrak s polnimi pljuči. Nad jezerom so se mrzlo lesketale zvezde. Nekje ob reki je zadonelo nekaj rafalov.

„No... Prav gotovo so nažgali kakšnega kurirja," je dejal Wolf in zaprl okno.

Nagrade za ugankarje

Ne bomo delali dolgih uvodov. Naj zadostuje ugotovitev, da je bil odziv s strani ljubiteljev ugank res presenetljiv — tako med mladimi kot tudi med starejšimi. Prejeli smo takšno število rešitev, kot se ga že dolgo ne spominjamo več. In še eno: bilo je tudi precej napačnih rešitev, pri čemer pa je večino napak verjetno treba pripisati pomanjkljivi pazljivosti, saj gre v glavnem le za take pogreške, ki bi se jim bilo lahko tudi izogniti.

Zdaj pa k nagradam. Med tistimi, ki so nam poslali pravilne rešitve križanke za odrasle, so bili izžrebani:

Joza Rutter, Sveče, pošta Bistrica v Rožu
Nadja Vavti, Železna Kapla
Valentin Hartman, Klopinj, pošta Škocijan
Vera Kraut, Ljubljana, Cesta v Rožno dolino
Marta Velik, Sele, pošta Borovlje

Nagrade za pravilne rešitve otroške križanke pa prejmejo:

Zofija Kastrun, Bela, pošta Železna Kapla
Mirko Male, Sele-Srednji Kot, pošta Borovlje
Urška Brumnik, Celovec, Tarviser Straße 16
Avguštin Jožef, Železna Kapla
Leni Strauss, Dob, pošta Vrba

Nagrajence prosimo, da nagrade — lepe slovenske knjige — po možnosti osebno dvignejo v uredništvu, nagrajenki v Ljubljani pa bomo nagrado poslali po pošti. Vsem, ki so nam poslali rešene križanke, se zahvaljujemo za sodelovanje, nagrajencem pa še posebej želimo obilo zabave pri branju knjig!

Za zaključek le še pravilni rešitvi:

NAGRADNA KRIŽANKA

Vodoravno: 1. lev; 4. stena; 8. ukazi; 11. idol; 14. rak; 16. opera; 18. bon; 19. le; 21. Doris; 24. Ava; 25. balon; 27. mu; 28. Ika; 29. laket; 31. motet; 32. Rab; 33. kg; 34. Celovec; 35. Korotan; 37. tl.; 38. pod; 39. nož; 39a. VS (Varnostni svet); 41. la; 42. in; 43. Ra; 44. eta; 46. Rebula; 51. Beljak; 55. Don; 56. cima; 58. Koroška; 60. loža; 61. lord; 62. čaj; 63. sto; 65. koza; 67. re; 68. ton; 69. Rož; 70. era; 71. ga; 73. or; 75. nr; 77. laž; 79. oni; 80. da; 71. et; 82. bogatin; 83. as; 84. ep; 85. storija.

Navpično: 1. Velikovec; 2. Ir; 3. kad; 5. triko; 6. no; 7. APA (Austria Presse-Agentur); 8. ura; 9. ka; 10. zlato; 11. lon; 12. dn; 13. Ljubljana; 15. koledar; 17. Eva; 18. botanik; 20. EKG; 22. ral; 23. sev; 25. bor; 26. let; 27. mat; 30. te; 31. mo; 34. col; 36. non; 40. stil; 43 roža; 45. Amor; 47. ev; 48. Ukana; 49. loj; 50. ar; 51. bš; 52. eks; 53. Laten; 54. al; 55. doza; 57. arena; 59. Otok; 60. logar; 62. čoln; 64. oris; 66. dob; 72. uta; 74. ro; 76. rt; 78. ža; 79. op; 80. do; 81.. ej.

KRIŽANKA ZA OTROKE

Vodoravno: 1. cena; 4. božič; 8. Opel; 11. ena; 13. pav; 14. sto; 15. ti; 17. alga; 18. avto; 19. at; 20. raj; 22. ose; 23. eee; 25. lim; 27. alt; 28. laž; 30. kal; 32. kor; 34. ona; 36. Ant; 38. ta; 39. apel; 41. zima; 43. le; 44. ura; 45. era; 47. ali; 49. rida; 50. Adela; 51. Kina.

Navpično: 1. citre; 2. ne; 3. Ana; 5. opa; 6. ža; 7. iva; 8. Oto; 9. Po; 10. liter; 12. Alpe; 14. stol; 16. ia; 19. as; 21. jelka; 22. omara; 24. eta; 26. ilo; 29. motor; 31. lupa; 32. krma; 33. stena; 35. na; 37. nl; 39. ara; 40. led; 41. zal; 42. alk; 44. ud; 46. re; 48. ll.

ŠKOFIČE

Ko so prejšnji torek peljali pokojno Janšejevo mamo mimo njenega rojstnega doma pri Blatniku v Škofičah, se je od nje vsa v solzah in s svečo v roki poslovila njena starejša sestra Mojcej Aleš. Radi visoke starosti, saj je bila stara 86 let, se ni mogla udeležiti pogreba. Verjetno jo je izguba njene mlajše sestre tako vznemirila in potrla, da je še isti dan ponoči umrla.

Tragična usoda dveh sester, ki sta umrli tekom treh dni, je močno odjeknila po bližnji in daljni okolici. Blatnikova Mojcej je bila znana po njeni prisrčnosti in prijaznosti. Rada je obiskovala slovenske prireditve in bila ponosna na mlajšo sestro, ki je pri večini le-teh pela in sodelovala kot igralka. Tudi pozneje je bila stalen gost slovenskih prireditev. Ko je Hranilnica in posojilnica uradovala še pri Blatniku, je bila Mojcej tista, ki je skrbno pazila na red v poslovnem lokalu, kakor da je le-ta njeno lastno stanovanje. Pokojna je zapustila sina Roberta Aleša, trgovca iz Celovca, katerega je nenadna smrt njegove mame globoko prizadela.

Pogrebne obrede je opravil domači župnik Nadrag, od pokojne pa so se poslovili na domu in na pokopališču domači pevci iz Škofič. Velika udeležba žalnih gostov na njenem pogrebu je bila najlepši dokaz, kako znana, spoštovana in priljubljena je bila med prebivalstvom.

Blaga pokojnica naj počiva v miru, žalujočim svojcem pa izrekamo iskreno sožalje.

Mednarodno sodelovanje in mir

je mogoče graditi le na enakopravnosti narodov

Večer: Katere so po vašem mnenju v slovenski zgodovini poglavitne prelomnice v oblikovanju slovenske državnosti in v čem je njihov pomen?

Krivic: Vsak narod skuša svoje življenjske interese zavarovati z oblikovanjem svoje države. To pomeni uveljavljanje samostojne socialne, gospodarske, kulturno prosvetne, zunanjepolitične in vojaške obrambne funkcije. Pot do slovenske države, ki smo si jo priborili prvič v NOV z orožjem, je bila zelo dolga. Sklada se v bistvu z razvojem slovenskega naroda v preteklih 400 letih, od Trubarja, kmečkih uporov, slovenskih taborov do boja za federacijo jugoslovanskih narodov (Cankar). O zavestnih prvinah boja za slovensko državnost pa lahko govorimo od programa zedinjene Slovenije (1848) dalje, toda o prelomnicah pravzaprav šele v zvezi z bojem 1941—1943 (kočevski zbor — AVNOJ) in z oblikovanjem nove oblike federacije (1971).

Obdobje 1941—1943 je prelomno zato, ker v tem času Slovenci uresničimo prvič v svoji zgodovini svoje vseslovensko ljudsko vodstvo, vojsko in skupščino, ki se prostovoljno in na enakopravnih temeljih vključuje v politično in vojaško vodstvo nove federativne Jugoslavije.

Leto 1971 je pomembno predvsem kot začetek uveljavljanja dosledne nacionalne in socialne samouprave: Jugoslavija se preoblikuje v skupnost suverenih, na samoupravljanju in oblasti delovnega ljudstva temelječih nacionalnih držav, ki naj odslej samostojno rešujejo svoje življenjske interese v republiki in skozi skupne organe federacije.

Večer: Kako si predstavljate popolno suvernost naroda?

Krivic: Usoda vseh narodov, zlasti pa malih, je spričo čedalje večje povezanosti in „majhnosti" sveta odvisna od razvoja mednarodne skupnosti in sodelovanja; zato popolna suverenost kot v preteklosti niti ni več možna. Suverenost naroda se nanaša seveda na vsa življenjska vprašanja (gospodarstvo, obramba, zunanja politika, kultura); gre torej predvsem za enakopravnost vseh jugoslovanskih narodov ne glede na velikost in razvitost, za pravico in samostojnost v odločanju in soodločanju v vseh svojih in skupnih življenjskih vprašanjih.

Uveljavljanje take enakopravnosti vseh narodov postaja čedalje bolj mednarodna potreba in nujnost, kajti le na tej osnovi je možno graditi mednarodno sodelovanje in mir.

Popolna neodvisnost in samostojnost je v današnjem svetu neuresničljiva, je pa lahko tudi zelo nevarno slepilo. Prav tako slepilo pa je seveda, če kdo misli, da je mogoče narode s silo uspešno združevati. Zato je prostovoljna, na enakopravnosti temelječa povezanost narodov in narodnosti Jugoslavije in njihova medsebojna pomoč največje poroštvo za svoboden razvoj vseh ter temelj njihove neodvisnosti in vsestranskega napredka.

Večer: Kako naj bi ustvarili med republikami in pokrajinami, med narodi in narodnostmi Jugoslavije nove odnose, ki bi zagotavljali enakopravnost na vseh področjih?

Krivic: Enakopravnost narodov in narodnosti bo mogoče doseči le, če bomo uvedli tak sistem, ki bo zagotavljal ne samo velikim in razvitim, temveč tudi malim, nerazvitim in razkosanim pravico do odločanja o svojih življenjskih vprašanjih, predvsem pa do razpolaganja z ustvarjenim presežkom vrednosti. Pri nas je na primer veliko škode pri razvijanju dobrih odnosov povzročilo in povzroča delno še vedno tudi zanemarjanje, podcenjevanje ali celo nepriznavanje jezikovne in kulturne enakopravnosti narodov in narodnosti v praksi. Trditve, da je važna le gospodarska enakopravnost, ki je seveda zelo občutljiva, zlasti še, ker je ni tako lahko opredeliti, so enostranske. Medsebojno spoznavanje kulture in zgodovine bi morali bolj pospeševati, to bi lahko bil močan dejavnik zbliževanja in razumevanja. Razlike v razvitosti, ki so posledica zelo različne zgodovinske preteklosti naših narodov, so ovira, ki je ne bo mogoče hitro premagati, posebno pri starejših generacijah.

Nedosledno izvajanje enakopravnosti ima danes v naši mnogonacionalni skupnosti predvsem na gospodarsko socialnem in jezikovno kulturnem področju lahko usodne in dolgoročne posledice glede sožitja ter omogoča nacionalistične pojave, daje potuho birokratsko tehnokratskim skupinam v upravi, gospodarstvu in drugod. Nacionalizem pri enem narodu pa povzroča verižno reakcijo nacionalizma pri drugih narodih in narodnostih.

Večer: Kakšno pot bi kazalo izbrati pri razvoju skupščinskega sistema? Ali bi bila učinkovitejša pot v oblikovanju države klasičnega parlamentarizma ali pa bi tudi v najvišjem predstavniškem organu moralo prevladati samoupravno dogovarjanje in sporazumevanje? Ali pa je to morebiti lažna dilema?

Krivic: Taka dilema realno ne obstaja; gre pa za vprašanje, kako zagotoviti uveljavitev neposrednih in dolgoročnih interesov delovnih ljudi, občanov ter narodov in narodnosti v naših skupščinah. Znano je, da so delavci, kmetje in inteligenca sedaj precej neustrezno „zastopani" v njih. Uresničevanje novih amandmajev v praksi pa bo zahtevalo učinkovitejši skupščinski sistem. Koliko in kako spremeniti sedanji skupščinski sistem, o tem teče že dalj časa razprava. Ne vemo še, koliko bo nova vloga izvršnega sveta povečala učinkovitost same skupščine. Prepričan sem, da bi uvedba nekaterih novih elementov delegatskega sistema najbrž tudi dala koristne rezultate; seveda pa ne bi smeli pri tem iti v drugo skrajnost. Zlasti še zaradi nove vloge izvršnega sveta, ker bi namreč preveč nestalna sestava skupščine imela povsem nasproten učinek od zaželenega, to je preveliko osamosvojitev izvršnih organov. Pretežno posredni način volitev oziroma delegiranja pa bi lahko odtujitev od interesov delavskih in kmečkih množic ter državljanov nasploh celo povečal, namesto da bi jo zmanjšal. Prav tako nespametno bi bilo danes a priori zavreči vse — tudi pozitivne in še vedno uporabne dosežke „klasičnega" parlamentarizma.

Večer: Kako lahko in kako naj bi Slovenija kot suverena republika izpolnjevala svoje dolžnosti — in katere te sploh so — do tistega dela slovenske narodne skupnosti, ki živi v tujini?

Krivic: Socialistična republika Slovenija se mora predvsem zavedati, da je prav ona v okviru jugoslovanske skupnosti v prvi vrsti odgovorna za tiste dele slovenske narodne skupnosti, ki živijo v tujini. Zdi se mi, da je bila že doslej velika napaka misliti, da bo kdorkoli drug sposoben zavzeto in uspešno skrbeti zanje. Naša republika je dolžna boriti se predvsem za uveljavljanje mednarodnih pogodb, ki zagotavljajo enakopraven položaj tudi naši narodnosti (manjšini) v teh državah.

Republiški zbor slovenske skupščine je ob koncu minulega leta razglasil spremembo ustave Socialistične republike Slovenije. Ob tej priložnosti je mariborski „Večer" objavil razgovor svojega novinarja Branka Maksimoviča s predsednikom ustavnega sodišča SRS Vladimirom Krivicem. Iz tega razgovora povzemamo nekaj zanimivih ugotovitev.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone

6

Navdušenje nad novim nemškim redom, ki ga je gospa Bergel izražala dolgo vrsto let, je po njeni aretaciji zašlo v občutno krizo. Iz mestnih zaporov so jo že po nekaj dneh premestili v Begunje. Prav nič ji ni pomagalo, da je agenta, ki sta jo prišla aretirat, grdo ozmerjala. Surovo sta jo spehala v avtomobil. Jokala je, ugovarjala in se sklicevala na majorja Wolfa, toda zaman . . .

Njene prejšnje predstave o teh zaporih so bile le meglene. Govorice o grozodejstvih je imela za pretiravanje in rdečo propagando. Da bi kulturni Nemci počenjali barbarstva — to je povsem nemogoče; logično pa seveda je, da nasprotnikov ne božajo, je menila.

Omotična od slabega zraka in pretresena od vojaškega avtomobila, se je vso pot zadrževala, da ne bi bruhala. Ko pa je zagledala ogromno belo trinadstropno stavbo, staro graščino, bivšo žensko jetnišnico, ki je zapirala vhod v dolino Drage, stisnjeno med pobočja dva tisoč metrov visoke Begunjščice in Dobrče, sta jo navdala tesnoba in nezaupanje. Kamion je zavil mimo bunkerja skozi visoko obzidje in se ustavil pred glavnim vhodom v poslopje. Ko so odgrnili plahto, so jo zdramili surovi kriki.

„Los! Los! Ven iz voza, prekleti gnoj! Prekleti psi!"

Zunaj je stalo nekaj oboroženih policistov s psi. Oficir s papirji v rokah jih je jel klicati po imenih. Ko se starejši moški, čigar imena oficir ni znal razločno izgovoriti, ni oglasil, je nastala zmeda; kaj je z jetnikom? Šele ko je že tretjič, tokrat razločneje prebal ime, se je mož zdrznil in se tiho oglasil. Stal je tik poleg Berglove. Močan, dobro rejen policist je odločno stopil proti njemu, da je zaškrtal pesek pod škornji. Razkoračil se je pred njim in ga usekal po ustih, da se mu je pri priči pocedila kri po bradi in se ji je kot ubit zvalil pod noge.

„Tako, naučili vas bomo, kako se je treba vesti!"

Kri ji je poledenela, rada bi bila protestirala, a tudi besede so ji zamrle na ustnicah.

Postavili so jih v vrsto. Spet so se odprla vrata in pripopotal je pokrit kamion. Šofer in spremljevalec sta izstopila in odšla na poveljstvo. Iz odprtine zadaj je curljala gosta tekočina. Sprva je gospa Berglova mislila, da se je polilo rdeče vino, potem pa je z grozo prepoznala kri. Avto je potegnil naprej, do drevoreda mogočnih kostanjev. Z njega je poskakalo nekaj vojakov z orožjem. Oddelek razcapanih kaznjencev pa je začel med sadno drevje skladati trupla. Pri grmičevju je opazila kopo rjavkaste prsti, za katero je slutila jamo.

Potem so jih odpeljali v pisarno, kjer jih je toponos žandar vpisal v debelo knjigo. Preden so jih razmestili po sobah, so jih pretipali od nog do glave in jim pobrali vse, kar jim kot jetnikom ni pritikalo.

„Ne zijajte tako neumno! To čaka marsikoga izmed vas! Naučili vas bomo upirati se nemškemu redu!" jih je opozoril oholi podoficir s spiskom pod pazduho.

Nekaj dni je preživela gospa Berglova v omotici. Obnašala se je, ko da se še ni prebudila iz blodnih sanj. Soba, v katero so jo spravili, je bila natrpana z jetnicami; to je bil škatli podoben, umazan prostor, kjer so bila okna obita z deskami, tako da se je videlo samo nebo. Tu je bilo mračno, če je zunaj še tako sijalo sonce. Na posteljah, ki jih je bilo nekaj več ko dvajset, so se stiskale po dve skupaj, polovica pa jih je ležala na podu. Zaudarjalo je po izrabljenem zraku in človeški stiski.

Dobro, da je vzela s seboj najboljši plašč! Zavila se je vanj in se stisnila med speče, kar na pod v kotu, da je bila lahko bolj sama s seboj.

Tudi hišni red je težko prenašala. Vstajale so o pol šestih, nato so pospravljale, za zajtrk so dobivale brozgi podobno kavo z rezino kruha, ki je imel okus po žaganju. Zaradi prestopkov nekaterih jetnic jo je takoj ob prihodu zadela kolektivna kazen. Peljali so jih na dvorišče, kjer je slok žandar vodil kazensko telovadbo. S športom se ni še nikoli ukvarjala. Zato jo je tek utrudil, od počepov in žabjih skokov so jo bolele mišice, od vrtenja okoli lastne osi pa se ji je zvrtelo v glavi, da se je zgrudila med prvimi. Od ogorčenja je kar obležala. Toda že je stopil k njej policist in jo brcnil v stegno, da jo je bolečina pognala kvišku. Potem so morale vse pasti na kolena in se po vseh štirih plaziti po ostrem pesku toliko časa, da so jim kolena vzkrvavela.

Vsak večer je stopil v sobo policist in jih klical po imenih. Potem ko je ugasnila luč, je moralo biti v sobi vse tiho; tu in tam je bilo slišati vzdihovanje, solze in šepet.

Čeprav močno prizadeta zavoljo srečanja s stvarnostjo, je še vedno upala, da so jo zaprli po pomoti in da se bo v kratkem rešila tega pekla. Vso krivdo je valila na Melito, to nehvaležno, neumno hčer, ki se je spečala s politiko in spravila obe v nesrečo. Sumila je tudi Bogdana, ki ga je bila srečala Melita noč pred aretacijo. Čeprav je bila jezna, ji je bilo vseeno prav, da jim je Melita ušla. Dobro, da ima Ano. Njo bodo poslušali, javil se bo Major Wolf, jo spustil in jih vse po vrsti ozmerjal za takšno ravnanje z njo! Wolf gotovo ne ve, kaj počenjajo tu z ljudmi, saj je tako prijazen in ustrežljiv . . .

Nekaj mesecev potem, ko je Ana odšla, je živela dobro. Od časa do časa se je oglasil človek, ki ji je prinesel denar in dodatne živilske nakaznice, tisto, kar je pripadalo Ani. Denar se ji je upiral. Slutila je, da je njena ljubljena hči v veliki nevarnosti, toda porabila ga je vendarle, ne da bi kaj črhnila Meliti. Del denarja je dala včasih za OF, saj so ljudje v uradu vedeli, da ima hčer v partizanih. Ne-

Alkoholik v družini

Kronični alkoholizem je zlo v družini, zaradi katerega vsi trpijo. Kdaj lahko koga razglasimo za kroničnega alkoholika? Po definiciji strokovnjakov, ki se bavijo s tem vprašanjem v okviru svetovne zdravstvene organizacije, je kronični alkoholik tista oseba, ki čezmerno uživa alkoholne pijače in ki je tako odvisna od alkohola, da kaže duševne ali telesne motnje ter motnje v odnosu do drugih ljudi, kar vse vpliva na njegovo socialno in ekonomsko stanje.

Kaj je vzrok, da se nekateri ljudje vdajo pijači? Največkrat je za to več med seboj povezanih faktorjev. Kjer so starši alkoholiki, so tudi otroci, ko dorastejo, večidel alkoholiki kot v tistih družinah, kjer alkoholizma ni. Prav gotovo na te otroke neugodno vpliva slab zgled staršev, vzgojni motivi in neurejeno okolje, v katerem odraščajo. Mnogo alkoholikov navaja, da je imelo težavno otroštvo. Drugi zopet navajajo za vzrok pitja kakšen večji življenjski pretres, ki jih je spravil s tira in so iskali pozabe v alkoholu. Neredko vidimo, da koga pritegne na to pot tudi slaba družina, ki jo sprva vzame le bolj za zabavo, a ga kasneje tako prevzame, da ne najde več poti nazaj, za katero pa je potrebno kar precej energije. Poznamo pa tudi ljudi, ki mislijo, da je popoln smisel življenja le v uživanju in čutnih nasladah in jim je alkohol potreben za primitivno uživanje sreče in zadovoljstva. Mnogo ljudi išče v alkoholu izhod za svoje psihične napetosti in nemir. Prav gotovo pa je, da se alkoholu lahko vda le neurejena osebnost na katero delujejo še drugi vzročni faktorji.

Kronični alkoholizem se razvija počasi, predalkoholna faza traja tudi do 15 let. V tem času nastajanja človek še dobro prenaša alkohol in ga popije čedalje več. Počasi pa se razvijejo v organizmu takšne spremembe, zaradi katerih človek ne prenaša več dobro pijače. Potrebna mu je vse manjša količina, da se opije. Ko se iztrezni, se sploh ne spominja več, da je bil pijan. Tako je nastal sedaj pravi kronični alkoholik, ki zelo slabo prenaša alkohol, vendar se mu zdi, da brez njega ne more živeti. Na zunaj je še povsem normalen, pristojen in ljubezniv, vendar pa doma že ni več takšen. Doma razgraja ter terorizira ženo in družino. V svojih čustvih je zelo spremenljiv. Pridejo trenutki, ko je čezmerno občutljiv ter poln usmiljenja do sebe in drugih, ki so v nesreči. Takrat tudi trdno obljubi, da ne bo več pil in da se bo popravil. Vendar pa že ob prvi priliki, ko ugleda alkoholno pijačo, pozabi na vse obljube, in zopet se začnejo grobost in nasilnost ter nerazumevanje za družino oziroma potrebe drugih.

Počasi se spreminja tudi njegov videz. Zanemarja se. Moralne kvalitete čedalje bolj padajo. Nima interesa za delo niti za napredovanje. Izgublja kontrolo nad samim seboj. Med alkoholikom in okolico nastaja čedalje večji prepad. Postaja tudi impotenten, zaradi česar je na ženo ljubosumen in jo muči z ljubosumnimi scenami. Postaja pozabljiv, površen in prazen. Nekdanja osebnost čisto propade in v najhujših primerih pride do bebavosti.

Poleg duševnih motenj, ki se kažejo v propadanju osebnosti, pride pri alkoholiku tudi do akutnih napadov zmedenosti. Vsem je znan delirium tremens, ki je zelo resen zaplet. Poleg možganov alkohol pokvari tudi jetra, srce in prebavni sistem ter tako težko prizadene splošno zdravstveno stanje.

Zdravljenje alkoholizma nikakor ni enostavno. Potrebno pa je alkoholika ne samo ozdraviti, ampak ga tudi socialno rehabilitirati. Cilj zdravljenja pa je absolutna abstinenca, to se pravi popolna opustitev vsakega alkohola. Skoraj noben kronični alkoholik ne zmore tega, da bi po ozdravljenju ostal zmeren pivec, torej da bi bil sposoben popiti le tu in tam kakšen kozarec. Tak kozarec tu in tam ga vedno ponovno privede do čezmernosti in poslabšanja celotnega stanja. Edini izhod ki vodi v trajno ozdravljenje, je popolna opustitev vsakega alkohola.

Ali znamo jesti?

Najboljši način, čas in priložnost za jed je takrat — ko je človek lačen. Toda v praksi je prehrana eno najbolj zanemarjenih področij civiliziranega človeka. Kajti:

- jemo ob določeni uri in ne mislimo na jed, temveč na službo;
- jemo preveč glede na potrebe telesa;
- jemo slabo glede na sodobni utrip življenja;
- delamo tisoč napak, ki jih kasneje težko plačujemo z odvečno kislino ali njenim pomanjkanjem v želodcu, neurejeno prebavo, slabim tekom in podobnim.

Ali moremo te stvari in napake popraviti? Predvsem gre za točno odmerjen čas dnevnih obrokov. Kaj pravi sodobna medicina? Lakota, ki se pojavlja v določenih dnevnih obdobjih, je nekaj povsem naravnega. Dojenček na primer zajoče sprva, ko porabi manj življenjske energije, vsake tri ure, pozneje vsake štiri ali pet ur. Podoben je avtomobilu, ki po določenem številu prevoženih kilometrov izprazni zalogo bencina in terja novega. Če vozi po ravni cesti, bo zaloga trajala dalj časa; po hribovitem terenu bo bencin hitreje pošel in voznik se bo nepričakovano znašel brez pogonskega goriva na cesti. Če — seveda — ni pripravljen na tovrstne težave.

Ljudje delajo podobne napake. Jedo dvakrat v sedmih urah oziroma ob 13. in 20. uri, vsaj približno ob tem času, ne glede na „teren" — se pravi na vrsto opravil in zčrpanost telesa.

Filozofija jogi nas uči, da se more človek ob izjemnih priložnostih obdržati pri življenju tudi z minimalno količino hrane. Ta filozofija je bila za mnoge ljudi nepojmljiva, dokler niso znanstveniki dokazali, da more ladja obpluti zemeljsko kroglo z enim samim kilogramom premoga namesto z običajnimi 2000 tonami — s pogojem, da iz tega kilograma črpa atomsko energijo namesto kalorične.

Res je, da nam niti en zdravnik ne more dokazati, kako bi mogli kot znanstvenik Sartorio iz 17. stoletja živeti s sedmimi grozdnimi jagodami dnevno; res pa je tudi, da jemo danes, ko vedno bolj razvajamo noge z dvigali in avtomobili, več, kot more porabiti naše telo. Jed goltamo, ne da bi iz nje izvlekli duhovno in fizično moč: še več — sploh ne vemo, kaj delamo. Tako izrabljamo milijone kalorij, čeprav vemo, da nam zadostuje dnevno 2600 kalorij, da bi nadomestili tisto, kar je naše telo porabilo.

Zdravniki zatrjujejo, da mora človek vedno misliti na tisto kar je, in da mora bolje razporediti hrano. Prav tako nas vedno znova prepričujejo, da je najbolj zdrav ameriški način prehrane: obilen zajtrk, kosilo lahko in kratko, večerni obrok pa obilnejši. Če v telo nenehno vnašamo obilno hrano, potrebujemo tudi več časa za njeno presnovo. Končno pa je tudi nenehen nadzor telesne teže in njene stalnosti ne le estetsko vprašanje, temveč tudi krepak dokaz zdravja in dejstva, da se pravilno hranimo — ali pa prav narobe.

Poskusite!

JETRNI FILE

60 dkg telečjih jeter, 10 dkg olja ali masti, 5 dkg čebule, 3 dkg moke, rjava osnova ali juha, 2 dkg gorčice, 5 dkg kislih kumaric, zelen peteršilj, poper, sol in limonin sok.

Jetra zrežemo na 3 mm debele rezine, jih naravno spečemo in zložimo na krožnik. Na isti maščobi prepražimo drobno sesekljano čebulo, da zarumeni, jo potrosimo z moko in zalijemo z rjavo osnovo ali juho, premešamo in dobro prevremo. Nato dodamo omaki gorčico, na rezance narezano kumarico, sesekljan zelen peteršilj, jo potrosimo s poprom in osolimo. Omaka bo pikantnejša, če jo začinimo še z limoninim sokom. Ko dobro prevre, z njo prelijemo pečene jetrne fileje. Zraven ponudimo slan krompir ali dušen riž.

JEZIK S SARDELAMI

Kuhan goveji jezik, 5 do 6 slanih sardel, 4 žlice olja, juha, sok ene limone, limona, kisla kumarica, črne olive.

Mehko kuhan jezik olupimo in narežemo na za prst debele rezine. Sardele pretlačimo, dodamo olje, juho, limonin sok in dobro premešamo. Omako dodamo jeziku, pokrijemo in nekaj časa dušimo. Jezik zložimo v plitvo skledo, prelijemo z omako in okrasimo z limoninimi krhlji, kumaricami in olivami.

DROBNI NASVETI

■ MASTNE MADEŽE s knjig in listin lahko odstranite z mešanico bencina in magnezijevega praška.

■ DA POTICA ALI TORTA, ki jo pečete v okrogli posodi, ne bi dobila v sredini „grička", pustite v začetku pečenja vrata pečice nekoliko odprta.

■ PORCELANASTO POSODO, v kateri smo servirali jedila z močnim vonjem, operemo najprej s hladno vodo in šele nato z vročo. V nasprotnem primeru (če operemo posodo najprej z vrelo vodo) bomo le težko odpravili iz posode neprijeten vonj.

O PRIPRAVLJANJU OMAK

Pri pripravljanju omak moramo biti prav tako previdni kot pri uporabljanju začimb, zakaj omaka ne sme prikriti značilnega okusa jedi, h kateri jo damo na mizo, ampak ga mora celo povzdigniti. Pripravljanje omak je zato velika umetnost, ki so jo poznali že v srednjem veku. Tedanji plemiči in bogataši so imeli poleg kuharjev in slaščičarjev tudi posebne strokovnjake za pripravljanje omak. Največ priznanj so si na tem področju pridobili francoski kuharji.

Tudi danes so omake v kulinarstvu zelo cenjene in jih še vedno izpopolnjujejo. Delimo jih v dve skupini: v tople in hladne. Tople omake pripravljamo iz svetlega ali rumenega prežganja, moke, razmešane v vodi ali kakšni drugi tekočini, in iz rumenjakov; hladne pa predvsem iz majoneze kot osnove, ki ji dodajamo še druge sestavine in začimbe.

Za svetle omake smemo uporabljati samo surovo maslo, medtem ko je za temne omake uporabna vsaka maščoba.

Tople svetle omake pripravljamo lahko — prav tako kakor juhe — z rumenjaki, vendar jih potem ne smemo več kuhati.

Moko ali škrobovo moko moramo najprej razmešati v hladni vodi, potem pa ji polagoma zamešati vrelo tekočino ali vrel sok.

Vina, gorčice, sesekljanih dišavnic in drugih začimb ne smemo kuhati v omaki, ker bi te sestavine izgubile pri kuhanju svoj vonj in okus.

Kuhanje jaje

Če so jajca umazana, jih pred kuhanjem umijemo. Jajca položimo v toplo, nekoliko osoljeno vodo, da jih pokriva. Na eno jajce vzamemo 1,5 do 2 dcl vode.

Ko jajca zavro, kuhamo: mehko kuhana — minuto; srednje trdo kuhana — 5 minut, (rumenjak ni povsem trd; taka jajca uporabljamo za solate in jajčne omake); trdo kuhana — 8 do 10 minut, (povsem trdo kuhana jajca uporabljamo za narezke in nadevana jajca).

Kadar kuhamo jajca v trdo, dodamo vodi žlico kisa, da med kuhanjem lupina ne poči. Takoj ko so kuhana, jih položimo v mrzlo vodo, da jih laže olupimo.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone

kateri so postali do nje zaupljivejši, drugi pa so se je še vedno ogibali.

Minil je že teden dni, pa je še niso zaslišali. Jetnice so se vračale objokane in pretepene, zanjo pa se ni nihče zmenil. Prisluhnila je zaupljivim razgovorom med ženskami. Od tistih, ki so bile zaposlene v delovnih skupinah, kuhinji, pralnici in na vrtu, je izvedela, kaj vse se dogaja za kaznilniškimi zidovi. V njej sta se kopičila dvom in odpor. To, kar je videla, slišala in slutila, je prevrglo na glavo vse njene predstave o Nemcih. Njena mati, izobražena gospa, jo je seznanila z velikimi duhovi, s katerimi se ponaša ta zapostavljeni narod, ki si mora s silo utreti pot v areno zgodovine.

Že nekaj let brez moža, čedalje bolj osamljena, je bila navezana le na hčerki in na dom. Tu pa se je znašla v tujem svetu, kjer ljudje niso zaupali drug drugemu in so trepetali spričo negotove prihodnosti. Njene živce so najbolj razkrajali kriki mučenih. Zvečer, kadar so zasliševali v kapeli, je utihnila vsa soba. Glasovi odondod so bili čudna mešanica živalskega rjovenja in piskanja kovin, krikov umirajočih ptic in tuljenja viharja. Bila je zelo občutljiva in vse telo se ji je treslo, ko je gledala, kako ljudje slone kakor kipi pri oknih in strahoma poslušajo.

Strah in grozo so ji zbujali tudi pogovori jetnikov, zgodbe o okrutnem ravnanju z jetniki, ki jih obesijo na kavlje, tepejo z verigami, žgejo z ognjem. Ni bila verna, toda nehote je sklenila roke — kakor mnoge druge — in molila, da bi se čimprej rešila tega pekla na zemlji.

Iz obupa se je javila komandantu na raport. Sprejel jo je v veliki pisarni, kjer je sedel za ogromno hrastovo mizo tik pod führerjevo sliko, na videz majčken in nepomemben. Radovedno so silile vanjo njegove male, pretkane oči. Zdelo se ji je, da se je prisrčno nasmehnil, ko ji je dovolil spregovoriti.

Zamišljeno je poslušal njeno pritožbo in se z drobnimi prsti igral z mrtvaško glavo na ovratniku svoje črne bluze. Ugajalo mu je, ker je gladko govorila nemški. Njegovo vedenje jo je opogumilo, da je povedala vse o Wolfu, sebi in o hčerkah. Mož pa se je kar naprej brezizrazno smehljal, da jo je začel spominjati na bebca in je podvomila o smislu svoje izpovedi.

„Nič vam ne morem pomagati, gospa, čeprav ste me ganili s svojo zgodbo. V kombinacije majorja Wolfa se ni dovoljeno spuščati. Bo že prišel ali pa vas bo poklical. Če ga pa še ni, to gotovo nekaj pomeni, česar razen njega ne razume nihče."

Obstala je s povešenimi rokami, podobna utopljenki, ki se je potegnila iz vode, pa jo je val znova odtrgal in odnesel. Solze so ji zablestele v očeh. Bila je še vedno lepa in privlačna, da je zdramila v njem nekaj človeških čustev in moškega zanimanja.

„Vse, kar lahko mimo njega napravim za vas, je to, da vas pošljem v delovno skupino. Svojo privrženost nam bi lahko dokazali s koristnim delom: obveščali bi nas o razpoloženju med zaporniki. Zanima nas, kako izpolnjujejo moje ukrepe, kako reagirajo na kazni, ustrelitve, kaj snujejo. Časa za vsakovrstne razgovore in neumnosti imajo dovolj. Pametna ženska ste, vaša opažanja bi pomagala nam in vam. No, kaj mislite gospa?" jo je spodbudil, ko je molče premišljala.

„Odkrito vam povem, gospod poveljnik, da ne morem. To se mi zdi preveč umazano. Nočem nikomur delati krivice in povzročati kolektivne kazni."

„Vaša stvar, gospa . . . Svetujem vam, da zavoljo moralnih predsodkov ne zaprete vrat za seboj. Časa imate dovolj za premislek. Jaz v teh stvareh nisem ne preveč zahteven ne malenkosten. Za naklonjenost, ki jo komu izkažem, pa potrebujem opravičilo. Samo kolesce sem v tem zavodu. Saj razumete moj položaj."

Ko je bila že pri vratih, je zavpil za njo:

„Če se boste premislili, mi lahko pridete povedat."

Ni mu odgovorila. Mislila pa si je: „Najbrž ne bom."

Minevali so dnevi. Njeno trdnost in upanje, da je zaprta najbrž po pomoti, so nagrizli dvomi. Vsak dan novi vtisi nasilja, ki mu je bila priča, so izpodkopali njeno zaupanje v pravičnost Tretjega rajha. Med zapornicami je spoznala mlada dekleta, naivna in fanatična, prepričana, da imajo prav, kot njena Melita. Stare žene, ki so imele sinove pri partizanih, je videla pretepene in objokane, toda trdne in polne sovraštva. Sočustvovala je z njimi in jih skušala tolažiti. Ko so jo jetnice spraševale, kaj je z njo, je odgovarjala:

„Hčerko imam pri partizanih, drugega pa ne vem."

Brž so jo opozorile na nekatere, ki da so samo zato med njimi, da tožarijo. Takšnih so se izogibale, kot bi bile kužne. Nekatere so hodile po celicah zaradi različnih opravkov, delale majhne usluge iz kdo ve kakšnih namenov — najbrž za ceno, ki so jo ponudili tudi njej.

Končno jo je poklical komandant.

„Po večerji pojdete na zaslišanje k tistemu, od katerega pričakujete pomoč," ji je velel.

Odpeljala se je z drugimi vred v pokritem kamionu. Ustavili so se za Park hotelom. Potem so jih odpeljali v hotel skozi stranska vrata. V temnem prostoru, kjer so komaj razločili drug drugega, so čakali, kdaj bo kdo poklican.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

ANTON ČEHOV:

Podoficir Prišibejev

„Podoficir Prišibejev! Obtoženi ste, da ste 3. septembra tekočega leta z besedo in dejanjem razžalili policaja Žigina, predsednika občine Aljapova, žandarja Ivanova in Gavrilova in še šest kmetov. Ob tej priložnosti ste trem od naštetih prizadejali žalitev med opravljanjem njihove službene dolžnosti. Priznate, da ste krivi?"

Prišibejev, mrkogled podoficir s kosmatim obrazom, je stegnil roke ob hlačnicah in začel odgovarjati z zamolklim glasom. Sekal je vsako besedo, kakor da poveljuje:

„Vaše visoko blagorodje, gospod mirovni sodnik! Torej po vseh paragrafih zakona izhaja razlog, da se vsako dejanje dokumentira po vzajemnosti. Nisem kriv jaz, ampak vsi drugi. Vsa storija se je zgodila zavoljo mrtvega trupla, bog mu daj večni mir in pokoj! Šel sem lepo tretjega t. m. z ženo Anfiso, šel mirno, bogu ugodno. Pogledam: na obrežju stoji drhal vseh sort ljudi. S kakšno pravico se svet tukaj kar na lepem zbira? sem se vprašal. Zakaj? Mar piše v postavah, naj se ljudje zbirajo kot žrebci? Pa sem jim lepo zavpil: „Narazen!" Začel sem jih pehati, odrivati, podil sem svojat domov, velel žandarjem, naj jih poženejo kot bike..."

„Ampak, prosim vas: saj niste ne policaj ne župan! Mar je vaš posel, da razganjate ljudi?"

„Ni njegov posel, ni!" je bilo slišati glasove iz različnih kotov sodne dvorane. „Zmeraj nas nažira, vaše blagorodje! Petnajst let že trpimo njegovo šikaniranje! Kar se je vrnil iz vojske, je tak, da bi najraje pobegnil v božji svet. Prav v tla nas je zatolkel."

„To je čisto res, vaše blagorodje!" je rekel vaški starešina. „Vsi se pritožujemo, kar nas leze in gre. Prav življenje nam je priskutil. Naj bo procesija, naj bo svatba ali recimo kaj podobnega, povsod vpije, razgraja, kar naprej in naprej vzpostavlja red. Otroke vlači za uhlje, špionira ženske, da se kaj ne zgodi... Lejte, zadnjo pot je šel po hišah in ukazoval, da se ne smejo peti pesmi, da ljudje ne smejo prižgati luči. Ni take postave, pravi, po kateri bi se lahko pesmi popevale."

„Počakajte, možak, boste pričevali pozneje," je rekel sodnik. „Sedaj naj nadaljuje Prišibejev. No, Prišibejev, nadaljujte."

„Razumem!" je zasikal podoficir. „Vi ste, vaše blagorodje, izvolili reči, da ni moj posel, da bi razganjal ljudi... Prav! Kaj pa, če je nered? Ali je mogoče dovoliti, da bi ljudje počeli, kar jim pade v glavo? Kje in v kateri postavi piše, da naj se ljudem pustijo svobodne vajeti? Recimo, da jih jaz ne bi preganjal in kaznoval, kdo pa jih bo? Živ krst ne pozna pravega reda. Lahko bi rekel, vaše blagorodje, da samo jaz vem, kako je treba držati na uzdi preproste ljudi, in samo jaz lahko vse razumem, vaše blagorodje. Kajti jaz nisem prostak, ampak podoficir, vojaški skladiščnik v penziji, v Varšavi sem služboval v štabu. Potlej, izvolite vedeti, ko sem odslužil svoj rok do kraja, sem bil gasilec, zavoljo telesne izčrpanosti pa sem pustil požarno brambo in sem bil dve leti vratar v moški klasični gimnaziji. Jaz imam ves red v mezincu. Kmet pa je štor, pod milim bogom nič ne razume, zato me mora ubogati, saj je le njemu v prid. Vzemimo za primer ta dogodljaj: jaz podim ljudi domov, na obrežju pa leži na pesku mrtvo truplo utopljenega človeka. In zakaj leži? Kje je zapisano, naj leži na tem pesku? Mar je to red? In kaj počne policaj? Zakaj ti, policija, ne obvestiš oblasti? ga vprašam. Morda se je ta utopljeni rajnik samovoljno utopil, morda pa stvar smrdi po Sibiriji. Morda je to kriminalni umor... Policaju Žiginu pa so moje besede figo mar, prižgal je pa lepo kadi. „No, kje pa si se vzel, ti komandant?" mi pravi nenadoma. „Kdo pa te je postavil, da komandiraš? Misliš, da brez tebe ne vemo, kaj in kako je treba?" Zabrusil sem mu: „Ti že ne veš, butec, ko stojiš kar v tri dni!" Pa mi reče: „Jaz sem to reč že včeraj javil policijskemu pisarju." Policijskemu pisarju, prosim vas! Po katerem paragrafu zakonika pa policijskemu pisarju? Kaj pa naj pisar počne v takih primerih, ko gre za utopljenca, obešenca ali njemu podobne? To je vendar kriminalna, državljanska zadeva... Treba čimprej poslati glas gospodu preiskovalcu ali sodnikom. Najprej je treba sestaviti akt, sem mu rekel, akt pa poslali gospodu mirovnemu sodniku. Ta strela policajska me sicer posluša, zraven se pa reži. Kmetje prav tako. Vsi so se smejali, vaše blagorodje! Lahko prisežem. „Zakaj se krohotate?" sem jih vprašal. Policaj pa meni nazaj: „Takele stvari mirovni sodnik ne vzame v postopek!" Prav pot me je oblil po teh besedah. „No, policija," se je Prišibejev obrnil k policaju Žiginu, „si rekel tako ali ne?"

„Seveda sem."

„In vsi tisti preprosti ljudje so slišali, kako si rekel vpričo njih: „Takele stvari mirovni sodnik ne vzame v postopek." Vsi so slišali prav te besede... Veste, vaše blagorodje, oblil me je mrzel pot in zacepetal sem. „Ponovi, kar si rekel, ponovi!" sem mu rekel tam pred preprostimi kmeti. Ponovil je iste besede. „Torej ti, policijski uslužbenec, pa delaš proti oblasti!" sem mu rekel. „Ali ne veš, da te gospod sodnik za take besede, če le hoče, pošlje na gubernijsko žandarmerijo, ker se tako obnašaš? Mar ne veš, kam te za take politiš besede gospod mirovni sodnik lahko spravi?" Tedaj se je oglasil še župan pa rekel: „Mirovni sodnik se na to požvižgal; on sodi le drobne prestopke." Prav tako je rekel, so vsi slišali. „Kako se upaš nasprotovati oblasti?" ga usekam nazaj. „Veš, jaz ne poznam šale, lahko ti, bog in bogme, presneto vročo kašo zakuham!" Verjemite, da se mi je kar stemnilo pred očmi. Kako je mogel današnji svet postati tako samovoljen in neubogljiv! Pa sem zamahnil... ne prehudo, seveda, ampak tako po predpisih, da se o vašem blagorodju ne bo več upal kaj takega čvekniti. Tedaj se je za župana postavil policaj — no, sem pa še policaja usekal... Zgrabilo me je pač, vaše blagorodje. Saj veste, če bedaku ne poravnaš reber, pade greh na tvojo dušo. In če je tak nered..."

„Čakajte! Za red so drugi, bodo že oskrbeli. Policaj, župan, orožnik."

„Policaj ne more biti povsod zraven, razen tega ne razume stvari tako, kot jih razumem jaz..."

„Ampak poslušajte vendar: to sploh ni vaš posel!"

„Kaj? Da ni moj posel? No, lepo, bog in bogme! Ljudje počno, kar se jim zljubi, vi pa: Ni tvoj posel! Tožijo me, recimo, da jim prepovedujem peti pesmi... I kaj pa je lepega v pesmih? Namesto da bi delali — pojo... In še novo modo so vpeljali, da zvečer brlijo pri sveči. Ko je treba iti spat, ne: pa tisto pa ono pa pripovedovanje pa smeh! O, imam vse zapisano."

„Kaj imate zapisano?"

„Kdo sedi pri sveči."

Prišibejev je vzel iz žepa zamaščen papir, si nataknil naočnike in bral:

„Kmetje, ki sedijo pri sveči: Ivan Prohor, Sava Mikiforov, žena vojaka Šustrova, vdova, ki živi razvratno s Semjonom Kislovom, Ignjat Crvčkov, ki se ukvarja s coprnijami, njegova žena Mavra pa je coprvnica in hodi ponoči mlest tuje krave..."

„Dovolj!" je rekel sodnik. „Mesec dni zapora!"

„Zakaj?!" se je začudil podoficir in v dvomu razširil roke. „Po katerem paragrafu?"

Zdaj natanko ve, da se je svet spremenil, sploh ni več mogoče živeti na njem. Obhajajo ga težke, turobne misli... Ko pa je stopil iz sodnije in zagledal zbrane kmete, ki so se živahno pogovarjali, je iz navade, ki je ni mogel premagati, zavpil s prehlajenim glasom:

„Možje, narazen! Razidite se! Zbiranje prepovedano. Zginite domov!"

Domislice

- **Duševni siromaki se radi maščujejo iz telesno šibkih.**
- **Če nisi genialen, je najbolje, da se trudiš biti jasen.**
- **Pijemo drug drugemu na zdravje in pri tem kvarimo svoje lastno.**
- **Nada je deklica, ki hodi z nami spat in nas jemlje v naročje, kadar nas vara resničnost življenja.**
- **Njegova vest je bila čista; nikoli je ni uporabljal.**
- **Žalostno je dejstvo, da so trmoglavci tako samozavestni, modreci pa polni dvomov.**
- **Kdor se prepira s sosedi, si v skledo pljuje.**
- **Sebičnež je sposoben zažgati tujo hišo, da bi spekel jajca zase.**
- **Čim lažja je glasba, tem teže jo poslušamo.**
- **Pijanci so pivci, ki so zapili svojo voljo.**
- **Nekatere države hranijo golobe miru z zrni smodnika.**
- **Zajec in lev sta enakopravna, posebno takrat, ko je lev sit.**
- **Kakor gledaš na svet, tak si.**
- **Poznanstva koristijo, toda na škodo drugih.**
- **Kdor ima voščeno glavo, ne bi smel iti na sonce.**
- **Kdor ubije pijan, bo obešen trezen.**

DR. TONE FERENC:

Predzgodovina

neke „znanstvene" ustanove

(6. nadaljevanje)

Ne vemo še natančno, zaradi katerih vprašanj je moral Kutschera zapustiti Koroško in Gorenjsko, vendar drži, da so bila po sredi tudi ta vprašanja. Kajti tudi v neko drugo nemško ministrstvo, tj. propagandno, so tisti čas prihajale podobne novice. Salzburški gauleiter dr. Friedrich Rainer je tudi že 15. septembra 1941 pisal vodji strankine pisarne Martinu Bormannu, da je pripravljen sprejeti funkcijo gauleiterja za Koroško. Je pa predlagal, naj bi začasno, najdlje do konca vojne, združili pokrajini Koroško in Salzburško, da bi za ureditev razmer na Gorenjskem dobili „širše frontno zaledje" kakor ga npr. za Spodnjo Štajersko pomeni Zgornja Štajerska. „Za nacionalnopolitično delo v Spodnji Štajerski je na razpolago dosedanja pokrajina Štajerska z 1,1 milijon prebivalcev. Pri pokrajini Koroški ne smemo upoštevati za delo plebiscitne cone, ker je tudi to območje treba prej še ponemčiti. Ostane torej nemško prebivalstvo z okrog 300.000 do 350.000 Korošci" Natančno čez mesec dni je podobno predlagal Himmlerju tedanji višji vodja SS in policije v XVIII. vojnem okrožju dr. August Wilhelm Scheel, a mu je Himmler čez teden dni odgovoril: „Po večkratnih vprašanjih in po večkratnih predlogih sta firerjev izrazito odločni ukaz in njena lastna volja takšna, da mala pokrajina Salzburška ostane. Nahrulite vsakogar, ki bi izražal kakšne druge poglede! Firer je odločil in s tem se neha vsaka razprava." Hitler je 18. novembra 1941 res imenoval dr. Rainerja za koroškega in dr. Scheela za salzburškega gauleiterja, Kutschero pa so poslali najprej v Berlin in nato v Varšavo.[9]

Verjetno so odklonilno stališče ministrstva za znanost, vzgojo in ljudsko izobrazbo do ustanovitve raziskovalne ustanove v Celovcu v njegovem okviru, vedno večje napetosti med Kutschero in Maier-Kaibitschevim krogom, nekajkratna in nato dokončna odložitev priključitve Gorenjske in Spodnje Štajerske k nemškemu rajhu ter zamenjava koroškega gauleiterja in šefa civilne uprave za Gorenjsko bili tisti razlogi, ki so odložili tudi nadaljnja razpravljanja o ustanovitvi omenjenega celovškega raziskovalnega inštituta. Toda po prihodu novega gauleiterja in šefa civilne uprave, ki je bil doma iz Koroške (iz Št. Vida ob Glini) in ki je imel pri Hitlerju in osrednjih državnih ustanovah v Berlinu trdnejši položaj kakor pa njegov predhodnik Kutschera, so nastale drugačne razmere. Dober opazovalec razmer na Gorenjskem in tudi na Koroškem, vodja blejske podružnice državnega propagandnega urada NSDAP za Koroško Lothar Weber, jih je 11. decembra 1941 opisal takole: „Trenutno se v Celovcu bije priskutna bojna igra za naklonjenost novega gospoda. Tega tekmovanja se na Koroškem udeležujejo vsi, ki imajo položaj in ime."[10]

Dr. Rainer se je kot novi gauleiter za Koroško in šef civilne uprave za Gorenjsko zelo zavzel za ustanovitev že omenjene raziskovalne ustanove v Celovcu. Ne vemo sicer, kdaj in kako je Maier-Kaibitschev krog razpravljal z njim o tem vprašanju, vemo pa, da je dr. Rainer januarja 1942, potem ko se je dodobra seznanil z razmerami na Gorenjskem (ta ga je sprejela z barikadami na cestah in z vseljudskim odporom), o ustanovitvi raziskovalne ustanove govoril osebno s Hitlerjem. Sodim, da je bil ta pogovor 22. januarja 1942 v Hitlerjevem glavnem stanu v Vzhodni Prusiji. Znani so nam že trije akti, ki so jih izdale osrednje nemške državne ustanove nekaj dni po tem pogovoru.

Dne 29. januarja 1942 je državni minister in šef državne pisarne dr. Heinrich Lammers s posebnim dopisom seznanil vrhovne državne ustanove, da je Hitler ukazal, naj v prihodnje tisto zasedeno ozemlje, ki ga upravlja dr. Rainer kot šef civilne uprave, označujejo za „Gorenjsko" (Oberkrain). To je bilo vsekakor pomanjkljivo sporočilo, saj ga je moral 22. februarja 1942 dopolniti tako, da tisti del zasedenega ozemlja, ki spada h Koroški, označujejo za „Mežiško dolino", in da se zato v naslovu šefa civilne uprave nič ne spremeni. Le-ta je v svojem naslovu uporabljal naziv „zasedena ozemlja Koroške in Kranjske." Po teh dveh sporočilih so nacisti v Celovcu in na Bledu nehali za Gorenjsko uporabljati ime „Južna Koroška".

Konec januarja ali prve dni februarja 1942 je dr. Lammers poslal notranjemu ministrstvu sporočilo, ki ga je to dne 5. februarja 1942 poslalo vrhovnim državnim ustanovam, da je po „firerjevem naročilu" priključitev Gorenjske in Spodnje Štajerske k nemškemu rajhu „še za naprej odložena."[11]

In končno je znano še tretje Lammersovo sporočilo, poslano 30. januarja 1942 samo državnemu ministru za znanost, vzgojo in ljudsko izobrazbo dr. Rustu. To sporočilo se glasi:

„Ob priliki svojega poročanja pri firerju je gauleiter dr. Rainer prosil firerja, naj bi dal soglasje za ustanovitev državnega inštituta za raziskovanje koroške dežele. Firer ni imel proti temu nobenih pomislekov, je pa istočasno dr. Rainerja napotil na Vas kot na pristojnega državnega ministra."[12]

Ker je sedaj šla zadeva po obratni poti, tj. od vrha navzdol, seveda ni imel nihče več kakšnih glasnih pomislekov. Zadevo je ponovno reševal dr. Harmjanz. Ta je že 10. februarja 1942 sporočil ministru dr. Rustu, da je inštitut, ki naj bi se imenoval „Institut für Kärntner Landesforschung", istoveten s „Forschungsinstitut für die deutsch-slowenischen Kulturbeziehungen, Klagenfurt", za katerega so z dopisom WE 355/42 NW poslali državnemu ministru za finance ustrezen predlog za dodelitev proračunskih sredstev. Iz tega bi lahko sklepali, da se je moral dr. Rainer še pred svojim pogovorom s Hitlerjem načelno sporazumeti z ministrom dr. Rustom za financiranje novega inštituta, za katerega pa je uporabljal še prvotno ime in da je do spremembe imena prišlo šele v poslednjem času. Prav gotovo se komu izraz „nemško-slovenski kulturni odnosi" ni zdel ustrezen.

Čez mesec dni, tj. 17. marca 1942, je imel dr. Rainer v Hotelu Vierjahreszeiten v Münchnu konferenco, ki so se je udeležili njegov referent za znanost dr. Medweth iz Celovca, SS-Standartenführer dr. Wüst kot rektor münchenske univerze, SS-Obersturmbannführer Wolfram Sievers kot predstojnik Himmlerjeve ustanove „Das Ahnenerbe" in profesor dr. Eberhard Kranzmayer z münchenske univerze. O tem, kaj so razpravljali na tej konferenci, zvemo iz zapisnika, ki ga je še tisti dan sestavil Sievers in ga poslal ministrstvu za znanost, vzgojo in ljudsko izobrazbo.[13]

Najprej je dr. Rainer orisal predzgodovino raziskovalnega inštituta. „On je pred kratkim o tem v firerjevem glavnem stanu poročal državnemu vodji SS, ki je pozdravil zamišljeno ustanovitev in izrazil pripravljenost za tesnejše sodelovanje z ustanovo „Das Ahnenerbe". Ko je dr. Rainer poročal firerju, je ta dal svoje dovoljenje, da se inštitut ustanovi 1. 4. 1942."

(Se nadaljuje)

9 Scheelovo pismo Himmlerju 15. 10. 1941, Himmlerjevo pismo dr. Scheelu 22. 10. 1941. Scheelovo pismo Himmlerju 9. 11. 1941, National Archives Washington, navitek T-175; 122; prepis Hitlerjevega odloka o imenovanju dr. Rainerja za koroškega gauleiterja in šefa civilne uprave za Gorenjsko 23. 11. 1941. DZA Potsdam, fond Rechnungshof des Deutschen Reiches, Bd. 1969 (krajšam: RHDR).
10 Webrovo poročilo dr. Kriegu 11. 12. 1941, arhiv IZDG, t. 1003 n.
11 Lammersovi sporočili z dne 29. 1. in 22. 2. 1942, DZA Potsdam fond RHDR, Bd. 1969, str. 34, 36.
12 Stuckartovo sporočilo 5. 2. 1942, DZA Potsdam, fond RHDR, Bd. 1969.
13 Sieversov zapisnik 17. 3. 1942, DZA Potsdam, fond RMWEV, Bd. WE 1032/42.

Športni vestnik

PUDGAR ZMAGOVALEC V. SKAKALNE TURNEJE

Tradicionalna skakalna turneja treh dežel, ki se je pričela v soboto v Mariboru, je v ponedeljek prešla tudi na avstrijska tla. Zaključna prireditev skakalne turneje je bila v beljaškem športnem središču Lind. Zmagovalec beljaške prireditve je postal zdaleka najboljši skakalec vseh treh prireditev Danilo Pudgar, ki je dosegel daljave 70,5 in 77,5 m ter oceno 211,1 točke.

S tretjo zmago zaporedoma si je zagotovil Danilo Pudgar tudi prvo mesto v skupni uvrstitvi. Zmagal je tako na skakalnici v Mariboru, kakor tudi na novo zgrajeni skakalnici Nogara pri Trbižu in se s tem uvrstil med najbolj uspešne jugoslovanske skakalce v zadnjem času. Zanimivo je tudi dejstvo, da je Danilo Pudgar presegel znane Jugoslovane Zajca, Meseca in Štefančiča, ki so dobro tekmovali na tradicionalni novoletni skakalni turneji v Nemčiji in Avstriji.

Drugo mesto v Beljaku je zasedel Bogdan Norčič pred Štefanom Štefančičem. Avstrijci so na vseh treh prireditvah nastopili z B garnituro. V Beljaku je postal najboljši Diess, ki je zasedel 4. mesto, Sepp Lichtenegger pa je osvojil 8. mesto. Edino razveseljivo je bilo za Avstrijce, da so imeli z Zahomčanoma Schnablom in Gratzerjem najboljša dva v skupini mladincev.

V skupni oceni treh skakanj je prvo mesto zasedel Danilo Pudgar pred Norčičem (oba Jugoslavija), tretje mesto je zasedel Francoz Poirot pred Jugoslovanom Štefančičem in Avstrijcem Diessom. Med ekipami je zmagala Avstrija zelo tesno pred Jugoslavijo II in Jugoslavijo I.

I. PIONIRSKO SREČANJE SMUČARJEV

Ne samo skakalci treh dežel, temveč tudi smučarji treh dežel so se minulo nedeljo pomerili za najboljša mesta. V Kreuzenu v Dravski dolini so se srečali šolarji Slovenije, Furlanije in Koroške in se pomerili v veleslalomu, ki ga je postavil nekdanji avstrijski reprezentant Stefan Sodat. Veleslalom je bil prvi mednarodni smučarski primerjalni dvoboj šolarjev, ki so tekmovali za pokal Alpe-Jadran. Najmlajši koroški smučarski naraščaj se je izkazal za premočnega in osvojil tudi vsa prva mesta.

Najhitrejši dobro organiziranega veleslaloma so bili Margit Zuber in Ulrike Wieser pri dekletih ter Wolfram Ortner in Gerd Steinthaler pri fantih. V gosteh je bila tudi ekipa Bolgarije, ki pa se ni mogla uvrstiti. Vsaka država je imela možnost, da javi po tri tekmovalce za eno starostno skupino. Najboljša dva pa so ob koncu pritegnili za ekipno uvrstitev. Najboljši Slovenci so bili Andreja Urh (4. mesto) in Nuša Tone (4 mesto), pri fantih pa Mitja Valič in Šašo Oblak (3. oziroma 4. mesto).

OLIMPIJA NOVI PRVAK JUGOSLAVIJE

Jugoslovanska hokejska sezona se je v nedeljo končala z desetim kolom I. zvezne hokejske lige. 25. državno prvenstvo po osvoboditvi je osvojilo hokejsko moštvo Olimpije iz Ljubljane, ki je v zadnji tekmi igralo proti lanskemu prvaku Jesenice in izgubilo 3:4 (0:2, 2:1, 1:1). Hokejska tekma je bila v novi dvorani pod Mežakljo, vendar ni več odločala o prvem mestu. Novi jugoslovanski hokejski prvak Olimpija si je pot do najvišjega naslova prebil že z zmago nad Jesenicami v Ljubljani; „pomočnik" Olimpije pa je bilo moštvo Medveščaka iz Zagreba, ki je v Zagrebu premagalo Jesenice.

Nedeljska tekma med Medveščakom in Partizanom se je končala 5:3 (2:3, 1:0, 2:0), tekma med Slavijo in Kranjsko goro pa 2:14 (0:5, 0:5, 2:4). Rezultata teh dveh tekem nista več vplivala na vrstni red. Olimpija je prvič v svoji zgodovini osvojila državno prvenstvo, Jesenice so se morale zadovoljiti z drugim mestom, na tretje mesto pa se je uvrstilo moštvo Medveščaka pred Kranjsko goro. V drugem delu tekmovanja se bosta Slavija in Partizan skušala skupno s Crveno zvezdo in Celjem ponovno uvrstiti v skupino A.

Takoj po končanem prvenstvu se je jugoslovanska državna reprezentanca zbrala v dvorani Tivoli, kjer se bo do 25. januarja pripravljala na olimpijske igre v Sapporu. 24 kandidatov bo med tem časom odigralo 4 meddržavne tekme z NDR, in ŽKL Brnom (14. in 15. t. m. oziroma 24. in 25. t. m.).

NOVOLETNA SKAKALNA TURNEJA

Zmagovalec 20. jubilejne novoletne skakalne turneje je postal Norvežan Ingolf Mork (914,6 točke) pred Henryjem Glassom iz NDR (893,6 točke) in Fincem Kaykhöjem. Na zadnji prireditvi v Bischofshofenu je zmagal Norvežan Björn Wirkola pred Čehoma Raško in Hubačem. Kot najboljši Avstrijec se je uvrstil Bachler v Bischofshofenu na 5. mesto, v skupnem seštevku 4 skakanj pa je zasedel 14. mesto.

RADIO PROGRAM

Radio Celovec

Poročila: 5.00 — 6.30 — 8.00 — 10.00 — 13.00 17.00 — 19.00 — 20.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje: (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.05 Ljudske viže — 5.30 Kmetijska oddaja — 5.33 Ljudske viže — 5.40 Jutranja opažanja — 5.43 Pisane jutranje melodije — 6.00 Jutranja gimnastika — 6.35 Glasba in dobri nasveti — 6.45 Deželni razgled — 7.00 Glasbeni mozaik — 7.45 Lokalna poročila — 8.05 Godba na pihala — 8.15 Oddaja za ženo — 9.00 Za prijatelje stare glasbe — 10.05 Operetni koncert — 11.25 Oddaja za podeželje — 11.45 Za avtomobiliste — 13.05 Deželni razgledi — 13.30 Glasba po kosilu — 13.45 Slovenska oddaja — 15.30 Še vedno priljubljeno — 16.15 Ženska oddaja — 18.10 Odmev časa — 18.40 Šport — 18.45 Note in beležke — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda — 19.05 Zabeležite si — 19.35 Melodija in ritem — 20.05 Deželna poročila — 22.10 Šport iz vsega sveta.

Sobota, 15. 1.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.50 Jutranja melodija — 6.27 Kmetijska oddaja — 7.55 Naš hišni vrt — 10.00 V žarišču — 10.45 Naša lepa domovina — 12.55 Mednarodne smučarske tekme — 14.00 Za prijatelje ljudske glasbe — 15.30 Voščila — 17.10 Koroška v pesmi in besedi — 18.00 Deželni razgledi — 18.20 Kulturna in umetnostna kritika — 18.35 Mala solistična parada — 19.05 Koračnice — 19.50 Note in beležke — 20.10 „Če nimamo veliko, nam ni težko nositi . . ." — 21.30 Kabinet doktorja Nonsena — 22.25 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 16. 1.: 6.10 Igra na orgle — 6.35 Koračnice — 7.45 Vesela ljudska glasba — 8.10 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.25 Mednarodne smučarske tekme — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 12.55 Mednarodne smučarske tekme — 14.00 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 Radijska igra — 17.05 Ljudski koncert — 18.30 Pogovor o umetnosti — 18.45 Zborovsko petje — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Deželni razgledi — 20.10 Avstrijska rallye — 21.15 Zadnja postaja Dunaj.

Ponedeljek, 17. 1.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.15 Šolska oddaja — 11.03 Ples z Dunaja — 13.30 Na obisku pri koroških pihalnih godbah — 14.30 Knjižni kotiček — 15.00 Komorna glasba — 16.15 Za ženo — 16.30 Otroška oddaja — 17.10 Asociacije tenorja — 18.00 Deželni razgledi — 18.45 Oddaja kmetijske zbornice — 19.05 Zveneč mozaik — 19.50 Note in beležke — 20.10 Operetni vodič — 21.00 Nova raziskava hallstattske dobe — 21.30 Iz avstrijskega glasbenega ustvarjanja.

Torek, 18. 1.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 9.00 Pravljice iz vsega sveta — 9.30 Dežela ob Dravi — 10.15 Avstrijska pesem v 20. stoletju — 10.30 Šolska oddaja — 11.03 V dunajskem narečju — 12.25 Mednarodne smučarske tekme — 13.30 In kaj pravite vi? — 14.30 Mladinska oddaja — 14.45 Ljudska prosveta na Koroškem — 15.00 Ljudske viže — 16.15 Za ženo — 16.30 Lovska latovščina — 18.00 Deželni razgledi — 18.45 Oddaja sindikalne zveze — 19.05 Podeželjski zrak je oster — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zveneča alpska dežela — 21.10 Pogovor čez mejo — 21.40 Poskočno zaigrano.

Sreda, 19. 1.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.25 Mednarodne smučarske tekme — 11.03 Ljudska glasba — 12.25 Mednarodne smučarske tekme — 13.30 Črnske duhovne pesmi — 14.30 Koroški visokošolski obzornik — 15.00 Igra na orgle — 16.15 Za ženo — 16.30 Operetne melodije — 17.10 V dunajski kavarni — 18.00 Deželni razgledi — 18.45 Oddaja združenja industrialcev — 19.05 Kjer prepevajo, tam ostanemo — 19.50 Note in beležke — 20.10 Radijska igra — 21.10 Najlepše melodije Thea Mackebna.

Četrtek, 20. 1.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Stara leningrajska tradicija — 10.15 Sodobno agrarno gospodarstvo — 10.30 Zanimivosti iz biologije — 10.45 Literarni kalendarij — 11.03 Ljudske viže — 13.30 Zabeleženo na koroških cestah — 14.45 Kulturni problemi Koroške — 15.00 Komorna glasba — 16.15 Za ženo — 16.30 Otroška oddaja — 17.10 Operetne melodije — 18.00 Deželni razgledi — 18.45 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 19.05 Avstrijska godba na pihala — 19.50 Note in beležke — 20.10 Koroški hišni koledar — 21.00 Iz koroškega glasbenega življenja.

Petek, 21. 1.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Klavirska glasba — 11.03 Ljudska glasba — 13.30 Poskočno zigrano — 13.55 Mednarodne smučarske tekme — 14.45 Koroški avtorji — 16.15 Žena v kmetijstvu — 16.45 Otroški zbor — 17.10 Gasba za konec tedna — 18.00 Deželni razgledi — 18.45 Oddaja delavske zbornice — 19.05 Robert Stolz dirigira — 19.50 Note in beležke — 20.10 Orkestrski koncert — 21.30 „Zimski zobotrebec".

Slovenske oddaje

Sobota, 15. 1.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 16. 1.: 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

Ponedeljek, 17. 1.: 13.45 Informacije — Koncert SPD „Edinost" v Pliberku.

Torek, 18. 1.: 9.30 Land an der Drau — Dežela ob Dravi — 13.45 Informacije — Šport od tu in tam — Za krmilom.

Sreda, 19. 1.: 13.45 Informacije — Od popevke do popevke.

Četrtek, 20. 1.: 13.45 Informacije — Koroški kulturni pregled — Vesele harmonike — Cerkev in svet.

Petek, 21. 1.: 13.45 Informacije — Iz pliberške davne preteklosti.

Radio Ljubljana

Poročila: 4.30 — 5.00 — 7.00 — 8.00 — 9.00 — 11.00 — 12.00 — 13.00 — 14.00 — 17.00 — 18.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 4.30 Dobro jutro — 5.30 Danes za vas — 5.45 Informativna oddaja — 6.00 Jutranja kronika — 6.30 Informativna oddaja — 7.25 Pregled sporeda — 7.45 Informativna oddaja — 10.00 Danes popoldne — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Dogodki in odmevi — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.00 Lahko noč otroci — 19.10 Obvestila — 19.30 Radijski dnevnik — 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 15. 1.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Pihalni orkester RTV Ljubljana — 12.10 Čajkovski: Romeo in Julia, fantastična uvertura — 12.40 Po domače z godci in pevci — 14.10 Sobotno popoldne za mladi svet — 15.40 Pojo naši operni pevci — 16.40 Klavir v ritmu — 16.45 S knjižnega trga — 17.10 Gremo v kino — 17.50 Z ansamblom Silva Štingla — 18.15 Iz operetnega sveta — 18.50 Pogovor s poslušalci — 19.15 Z ansamblom Borisa Kovačiča — 20.00 Mladinski radijski klub — 21.00 Vedre melodije z velikimi orkestri — 21.30 Zabavna radijska igra — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 16. 1.: 6.00 Dobro jutro — 6.50 Danes za vas — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Leopold Suhodolčan: Dedkova vrata, radijska igra za otroke — 8.45 Orkestralne skladbe za mladino — 9.05 Koncert iz naših krajev — 10.05 Še pomnite, tovariši — 10.25 Pesmi borbe in dela — 11.20 Voščila — 13.30 Nedeljska reportaža — 13.50 Z domačimi ansambli — 14.05 Z velikimi zabavnimi orkestri — 14.30 Humoreska tedna — 15.05 Nedeljsko športno popoldne — 17.05 V svetu opernih melodij — 17.30 Radijska igra — 18.10 Lahka glasba jugoslovanskih avtorjev — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Zabavno glasbena oddaja — 22.00 Zaplešite z nami — 23.15 Jazz.

Ponedeljek, 17. 1.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Cicibanov svet — 9.40 Zabavni orkester RTV Ljubljana — 12.40 Pihalna godba na koncertnem odru — 14.10 Med zbori Haydna in Mozarta — 14.35 Voščila — 15.40 Lepe melodije — 17.10 Ponedeljkovo glasbeno popoldne — 18.15 Ob lahki glasbi — 19.15 Z ansamblom Maksa Kumra — 20.00 Medeja, opera — 22.15 Za ljubitelje jazza — 23.15 Slovenski pevci in ansambli zabavne glasbe.

Torek, 18. 1.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Operna matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Slovenske narodne v raznih izvedbah — 12.10 Hačaturjanov cocktail — 12.40 Vedri zvoki z domačimi ansambli — 14.10 Glasbena tribuna mladih — 14.30 Z ansamblom Mojmira Sepeta — 14.40 Mladinska oddaja — 15.40 Majhen recital basista Jožeta Stabeja — 17.10 Popoldanski simfonični koncert — 18.15 V torek nasvidenje — 18.45 Svet tehnike — 19.15 Z ansamblom Dorka Škoberneta — 20.00 Prodajalna melodij — 20.30 Od premiere do premiere — 21.30 Koncert lahke glasbe — 22.15 Janačkov večer — 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

Sreda, 19. 1.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Za mlade radovedneže — 9.25 Melodije iz filmov — 9.40 Iz glasbenih šol — 12.10 Iz Pergolesijeve opere „Zaljubljeni bratec" — 12.40 Od vasi do vasi z domačimi vižami — 14.10 Zamejski zbori pojo: Moški zbor „Valentin Vodnik" iz Doline pri Trstu — 14.35 Voščila — 15.40 Zoltan Kodaly: odlomki iz suite „Harry Janos" — 17.10 Jezikovni pogovori — 17.25 Naša glasbena galerija — 18.15 Popevke iz slovenskih festivalov — 18.30 Naš razgovor — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Simfonični koncert orkestra RTV Ljubljana — 22.15 S festivalov jazza — 23.05 Mala panorama sodobne turške lirike — 23.15 Slovenski pevci zabavne glasbe.

Četrtek, 20. 1.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Operna matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 12.10 Iz Kogojeve opere „Črne maske" — 12.40 Pihalne godbe — 14.10 Pesem iz mladih grl — 14.30 Ljubljanski jazz ansambel — 14.45 Med šolo, družino in delom — 15.40 Iz klavirskih zvezkov Igorja Stravinskega — 16.40 Orkester češkoslovaškega radia — 17.10 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Godala v ritmu — 18.45 Kulturna kronika — 19.15 S kvintetom Silva Štingla — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Večer s slovenskim pisateljem Mihom Rožancem — 22.15 Iz sodobne srbske simfonične literature — 23.15 Jazz — 23.40 Popevke na tekočem traku.

Petek, 21. 1.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Za šolarje — 9.35 Od melodije do melodije — 12.10 Klavirske improvizacije Frederika Chopina — 12.40 Z domačimi godci in ansambli — 14.10 Kaj vam pripoveduje glasba — 14.35 Voščila — 15.30 Napotki za turiste — 15.40 Zvoki iz musicalov — 17.10 Človek in zdravje — 17.20 Operni koncert — 18.50 Ogledalo našega časa — 19.15 S triom Maksa Sušnika — 20.00 Slovenski skladatelji zborov z evropskimi sodobniki — 20.30 Top-pops 13 — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Jazz.

VABILO

Dom v Tinjah vabi na drugi tečaj za kmete.

Mesto kmetijstva v industrijsko-konzumni družbi je že precej jasno določeno. Vprašanje pa je, če se bo do tega mesta tudi vsak kmet lahko priboril. Na poti do tega mesta naj kmet zlasti upošteva naslednje potrebe v usmerjevanju svojega kmetovanja:

1. jasno smer v proizvodnji
2. modernejše oblike sodelovanja med kmeti
3. povečano upoštevanje zahtev trga
4. združeno ponudbo na trgu

Osnovno navodilo: Ne produciraj osamljeno, vnovčuj skupno!

Predavatelji:

Inšpektor Blaž Singer:

„Kmet in industrijsko-konzumna družba".

Uradni živinozdravnik dr. Marko Dumpelnik:

„Vzrejne bolezni pri govedu in prašičih."

Pojavi zaradi pomanjkanja vitaminov in rudninskih snovi v krmi pri današnji intenzivni vzreji domačih živali.

Dipl. gozdar Martin Zechner:

„Vzgoja in varstvo gozda in njegovi škodljivci".

Začetek: v torek 18. 1. 1972 ob 9. uri.
Zaključek: v torek 18. 1. 1972 ob 17. uri.

Avstrija 1

Sobota, 15. 1.: 12.55 Mednarodne smučarske tekme — 15.05 ORF-koncert — 16.00 Za otroke — 16.35 Filip, mladi junak — 16.50 Kaj morem postati — 17.20 Za družino: Nenavaden lov — 17.30 Nekdaj in sedaj — pojutrišnjem — 18.00 Tedenski obzornik — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Posebej o kulturi — 18.55 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Dober večer, sosedje! — 22.05 Čas v sliki — 22.20 Šport — 23.00 Mesto v temi, kriminalni film.

Nedelja, 16. 1.: 10.25 Mednarodne smučarske tekme — 16.00 Za otroke: Lolek in Bolek — 16.10 Pan Tau — 16.40 Daktari — 17.30 Veronika — 17.35 Gore in zgodbe — 18.05 Otrokom za lahko noč — 18.10 Cirkuški ravnatelj Johnny Slate — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Šport — 20.15 V kraljestvu Kublaj kana — 22.05 Čas v sliki — 22.15 Šport — 22.25 Evropsko drsalno prvenstvo.

Ponedeljek, 17. 1.: 18.00 Novo v znanosti — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Slike iz Avstrije — 18.55 Stan Laurel in Oliver Hardy — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Dogodivščine gospoda Vidocqua — 21.10 Poštni predal 7000 — 21.25 Telešport — 22.25 Čas v sliki.

Torek, 18. 1.: 12.30 Mednarodne smučarske tekme — 18.00 Tečaj angleščine — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 18.55 Grof Luckner — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Vaš nastop, prosim — 21.05 Marnie — 23.15 Čas v sliki.

Sreda, 19. 1.: 10.30 Mednarodne smučarske tekme — 13.45 Evropsko prvenstvo v bobu — 16.30 Za otroke: Zimski kralj — 17.15 Kdo rokodelči z nami? — 17.40 Mednarodni mladinski obzornik — 18.00 Tečaj francoščine — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Slike iz Avstrije — 18.55 Ljubi stric Bill — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Franz Grillparzer — 21.20 Poskus umora, film — 22.30 Čas v sliki.

Četrtek, 20. 1.: 10.00 Obisk v akvariju v Schönbrunnu — 10.30 Južna Amerika — 11.00 Uvod v elektronsko računalstvo — 11.30 British Life and Literature — 12.00 Pomembni objekti iz muzeja — 12.30 Evropsko prvenstvo v bobu — 18.00 Tečaj italijanščine — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Slike iz Avstrije — 18.55 Športni mozaik — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novostti — 20.06 Šport — 20.15 Reka, film — 21.55 Čas v sliki — 22.10 Hermann Hesse.

Petek, 21. 1.: 10.00 Izvoz in uvoz — 10.30 Na obisku pri Erichu Apostelu — 11.00 Marnie — 18.00 Ostani zdrav! — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Slike iz Avstrije — 18.50 Oddaja kmetijske zbornice — 18.55 Junak westerna — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Senzacije pod cirkuško kupolo — 21.15 Pogovor o tisku — 22.15 Čas v sliki — 22.30 Srce matere, film.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 85-6-24. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Avstrija 2

Sobota, 15. 1.: 16.30 Deseta zvezna dežela — 17.30 Buffalo Bill, beli Indijanec — 19.00 Kitara za vsakogar — 19.30 Evropsko drsalno prvenstvo — 22.30 Telereprize.

Nedelja, 16. 1.: 16.00 Evropsko drsalno prvenstvo — 18.30 Profili — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Nedelja v Brusilju — 20.00 Šola staršev — 20.10 Vzgoja — 20.15 Živa glasba — 21.10 Telereprize.

Ponedeljek, 17. 1.: 18.30 Kaj morem postati — 19.00 Zgodovina pod našimi nogami — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 Stari sodnik — 21.55 Telereprize.

Torek, 18. 1.: 18.30 Pomembni objekti iz muzeja — 19.00 Geografski sprehodi — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 This is Tom Jones — 21.05 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 21.30 Hokej na ledu — 22.05 Telereprize.

Sreda, 19. 1.: 18.30 Južna Amerika — 19.00 Uvod v elektronsko računalstvo — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 Mednarodni festival jazza v Ljubljani — 21.15 Enaindvajset, quiz — 22.00 Telereprize.

Četrtek, 20. 1.: 19.00 Impulzi — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 Iz dunajske medicinske šole — 20.45 UFO — 21.35 Telereprize.

Petek, 21. 1.: 18.30 Egiptovska umetnost — 19.00 Uvod v elektronsko računalstvo — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Na poti ob koncu tedna — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Lekcija v kinu — 21.00 Lutka, film — 21.45 Telereprize.